

Stanko Kociper

## Šentjurjevski provizor

Drama o mladem duhovniku. 3 dejanja.

Osebe:

Anton Trpin, šentjurjevski provizor.

Feróna, njegova mati.

Korenják, veleposestnik in župan.

Lovro Kocén, lónar pri Korenjaku.

Požgánov Franc.

Magda, njegova hči.

Tjaš Krampáč, viničar.

Orša, njegova žena.

Videk, njun sin.

Neža, stara postrežnica.

Žandar.

### Prvo dejanje.

Godi se v revni šentjurjevski fari.

Poletni popoldan je.

Preprosta pisarnica, kot jih je lahko videti v revnih župniščih širom slovenske zemlje. Okna in dvojna vrata. Miza, stoli, polica s knjigami in obešalo. S sten razlivajo preko vsega tiho pobožnost svete slike, dolg molek z debelimi jagodami in veliko razpelo, delo okornih rok kmečkega podobarja; pod njim klečalo. — Skozi okna drhtijo sončni žarki in lepijo na križu, kot da spletajo nebeško gloriojo okoli glave Trpečega.

Provizor (*kleči na klečalu, s sklenjenimi rokami si podpira brado in pase dušo in oči na krvavem obrazu Križanega*).

Ferona (*trhla in izsušena sedi v oguljenem naslanjaču na nasprotni strani za provizorjem. Roke ima naslonjene na palici, da ji na njih počiva sivolasa glava z bledim, skoraj mrliškim obrazom, ki se ves droben in neznamen izgublja v temnih gubah naglavnega robca*):  
Tonček —!

Provizor (*med govorom večkrat pokašljeuje. Ljubeznivo*): Mati?

Ferona: Kje si, Tonček?

Provizor: Delam.

Ferona: Tako tih in čuden si zadnje čase. — Kaj delaš?

Provizor: Molim, mnogo molim, mati. — Da bi bil dober pastir svoji majhni fari, da bi bila moja čreda božja!

Ferona: Moliš tudi zame?

Provizor (*mehko se mu sprostijo usta v blažen nasmešek in še bolj krčevito sklene roke*): Mati, tudi za vas!



Ferona: Oh, ko bi ne bilà slepa... Ne vidim te; le mislim si, ko sedim ob oltarju sv. Jurija, kako si lep v mašnem oblačilu. (*Sega s tresočo roko v prazno.*) Povsod ta sivi mrak. — A v mojem srcu, Tonček, v mojem srcu! (*Z drhtečim glasom*): Dala sem Gospodu Bogu služabnika. (*Kot da sanja*): Jurjevski gospod provizor, ki ga imajo tako radi, je moj sin Tonček... — Kajne, da te imajo radi?

Provizor (*vzdihne*): Da... rad imam svoje farane.

Ferona: To je lepo.

Provizor (*se dvigne s klečalnika in stopi k materi*): Potrebujete česa, mati?

Ferona: Nič... nič... — Meni je tako dobro pri tebi. (*Oči ji topo gledajo v prazno, usta pa ji drhtijo.*) Tisti dan, Tonček, tisti dan... Pri fari sv. Barbare klenkajo zvonovi! Feroninega Tončka vabijo k oltarju. Tistega želárskega... — Kako me gledajo, ko stopam vštric njega...

Provizor (*objame materino glavo*): Tako neizmerno sem vam hvaležen, mati.

Ferona: Sonce na goricah! — In slavaloki! — Tonček pa ima krono, belo krono na glavi. — Prvo hostijo je položil Feroni v usta.

Provizor: Plaho sem prijel prvič živega Boga v svojo nevredno roko. — Kakšna oblast, deliti vsemogočnega Stvarnika!

Ferona: Se spomniš, Tonček, kako so si ljudje jezike otresali? Nič ne bo iz njega! — Preveč lep je za duhovnika! — Niso te prav sodili. — Jaz pa sem vedela in zato sem ponosna...

Provizor: Resnično sem se bal. — Preveč me je oklepal svet s svojimi mrzlimi rokami in trepetal sem, ko sem stopil v ogenj božji.

Ferona: Ah ja; vse preveč lepote so videle moje oči, morala sem oslepeti.

Provizor (*vzdihne*): Da... takrat... S kakšnimi močmi, s kakšno zanesenostjo sem zložil svojo skromno revščino v skrinjo, ko sem se odpeljal kot mlad kaplan na svoje prvo mesto k Sv. Ani!

Ferona: Ti zdaj pri Sv. Juriju ni lepo?

Provizor (*stopi k oknu*): Lepo mi je, mati... Kot skrbna kolkja je cerkvica sv. Jurija. Okoli nje se stiska nekaj lepih hiš z županovo nad vsemi, ostale kočice pa so raztresene po vrhéh, kot da bi se piščančki pasli med vinogradi. — Lepo mi je, mati, da bi umrl med temi goricami in jagnedi, ki stražijo zidanice po bregéh!

Ferona (*zaskrbljeno*): Jezus, Tonček, kaj je, da tako govoriš?

Provizor: Bojim se, da nisem dovolj krepkega zdravja za jurjevsko faro. V pljučih me boli včasih, nemirno spanje imam in ponoči se potim.

Ferona (*nestrpna*): Moj Bog ti usmiljeni, ta moja slepota! — Vedela sem, da si bolan, ko tako pokašljuješ! Da nisi jetičen! Bog ve,



kako si se že posušil. — Magda, o ti mladost neumna, kako le gleda nate? Tonček, povej mi, vse mi povej, ji bom svetovala, kako in kaj! Ne ve tako, ko pa je tako neizkušena deklina.

Provizor: Da; kot oskútena ptička se je zatekla k nama.

Ferona: Francova je; kako bi drugače? Dosti ti je pomagal Požganov Franc, dosti, ko si se šolal. — Sevé, zatekla se je; ne moreš je spoditi.

Provizor: Zakaj bi jo podil? Pridna je. Kaj bi počela midva sama? Nekoga bi morala vzeti k hiši za pomoč.

Ferona: Le strogo jo drži! Mlado je in neumno kot kozica.

Provizor (*gleda skozi okno*): Ravnokar prihaja. — Kot srnica se podi po méjah in grábicah, da ji janke opletajo po trsih.

Ferona? Od kod prihaja?

Provizor: H Korenjaku sem jo poslal prosit, da bi me jutri zjutraj k vlaku zapeljal, sicer pridem ves otépen od rose v mesto.

Ferona: V mesto pojdeš?

Provizor: Da, v mesto.

Ferona: Kaj boš tam delal?

Provizor: Na škofijo moram.

Ferona (*vesela*): Na škofijo? Jezus, mogoče ti bodo prevzvišeni dali kako boljše mesto.

Provizor: Zagovarjat se pojdem.

Ferona (*ne razume*): Kako?

Provizor: Tožili so me.

Ferona (*prestrašena*): Za pet ran božjih, Tonček!

Provizor: Mati, ne bojte se! Ničesar nimam na vesti.

Ferona (*hiti*): Tolikokrat sem ti že rekla, odslovi mežnarja! Nikoli ob uri ne zvoni dneva, včasih še ob nedeljah s štúkom zakasni. Zdaj pa imaš...

Provizor: Sem ga že opomnil, naj pazi na uro. Siromak dela, pa zaspi ali pa pozabi. Kdo bi mu zameril?

Ferona: Seveda, ti ne; ti mu ne zameriš. Zato pa se boš šel sedaj zagovarjat na škofijo.

Provizor (*pri oknu*): Mati, ko bi vi videli, kako lepi so jag-nedi po jurjevskih hribih. In vendar so največkrat žrtev strele, ki namesto v zidanico počí v vrh topole. Razmrcvari jo, pa vendar raste in šepeta dalje...

Ferona: Moj Bog, ko bi me le s slepoto ne udaril! Jaz bi vas že podila! Tako pa... ah...

Provizor (*stopi k njej*): Zakaj tako govorite, mati?

Ferona (*se dvigne*): Le stopi k meni! (*Tipa po njem.*) — Če si v zibki zajokal, sem vedela, kaj ti manjka, in sem ti pomagala. Danes mi ni dano spoznavati tvoje bolečine.



Provizor: Nimam jih, mati. — Ta tožba? Čisto vest imam. — Duhovnik je kakor nalašč ustvarjen za tožbe. — Srečen sem.

Ferona: Jaz pa se bojim, da bi ne bilo kaj hudega. — Ne vidim, a materino srce sluti. Bojim se; sama ne vem, česa... O Bog...

Provizor: Preveč se vznemirjate zaradi te zadeve.

Magda (*živahno, naivno dekle. Naglo pride, v obraz zažarjena*): Sem dolgo hodila?

Provizor: Kako je, Magda? Me bo zapeljal?

Magda: Ne more.

Provizor: Ne more?

Magda: Slabe volje je gospod Korenjak danes. Cigaro je skoraj pregrizel, tako jo je žuljil v ustih, jaz pa sem se kar proti vratom umikala, ko je z očmi streljal vame. — Kakšen velikanski marof imajo in kot púčel debele svinje.

Ferona: Bog ve, kako si se obnašala! Pazi vendar na to, da v župnišču doraščaš, in ne nori kot telička na gmajni!

Provizor: Zakaj je rekel, da ne more?

Magda: Nič mi ni povedal. Bo sam prišel k vam.

Provizor: Mhm... (*Se zamisli.*) Dobro...

Magda: Grozno zadírčen je bil danes. Nad hlapci in deklami je rohnal kot huda ura. Drugič se bom bala iti k njemu.

Provizor: In res ni povedal nobenega vzroka, zakaj ne more?

Magda: Rekel je, da se bosta dokraja zmenila danes, ko bo prišel k vam.

Ferona: Jaz grem v cerkev. (*Tipa s palico proti vratom.*) Molit grem.

Provizor (*se sunkoma domisli*): Mati, z vami pojdem. (*Odideta.*)

Magda (*sama. Iz nedrij izoleče rdeči fajgelček. Nežno ga poljubi in hrepeneče pritisne na srce*): O Vanček! — V tvojem ógradu sem ti ukradla fajgelček... Tvoj fajgelček... (*Zatika si ga za bluzo.*)

Videk (*kakih šestnajst, sedemnajst let mu je. Ni popolnoma pri zdravi pameti. Neprestano se reži. Pokuka pri vratih. V rokah drži jerbas, poln hrušk*): Kuku. — Hvaljen Jezus! — Hi, hi...

Magda (*se zdrzne*): Joj Videk, kako si me prestrašil!

Videk: Hi, hi, hi... Oršin Videk Magdo prestrašil! — Kje pa so gospod provizor? Nekaj imam za njih in mater Feronu, tebi pa nič ne dam. — Hi, hi, hi...

Magda: Pa ti ne povem, kje so gospod provizor.

Videk: Tisti fajgelček mi daj, ki je ravno tak kot oni košati v našem ógradu. Vanček si vsako nedeljo utrgajo vejico, ko grejo k maši, in jo za klobuk zataknejo.

Magda (*odkima*): Mm, Videk, tega pa ne dam. — Povej, kaj si prinesel!



Videk: Ne! — O pač! Saj so Vanček rekli, da moram tebi v roke dati. (*Dene jerbasa na mizo.*) Pojdi k meni in pokukaj v cekar!

Magda: Kakšne lepe hruške!

Videk: Hi, hi, hi. — Tiste rane sočne so. Te so Vanček cepili, jaz pa sem jih natrgal. V cekar so jih tako lepo Vanček zložili... (*Izvoleče eno in jo da Magdi.*) Vidiš, to sem nalašč za tebe utrgal, ker te imam rad. Na! Hi, hi, hi...

Magda (*ozame in jo slastno je*): Zakaj me imaš rad, Videk?

Videk: Ker me ne tepeš. Mene vsi radi tepejo. Doma so me oča bili, ko so se šmarnice napili, pri Dolinarjevih pa me hlapec mlati. Vanček pa me imajo radi. Jaz pa njih. Drugače bi tako ne služil tam za pastirja.

Magda: Imaš Vančka zelo rad?

Videk: Kruci, pa kako! Če bi jaz bil tako močan, kot so oni, pa bi se po robu postavil, ko bi me hotel kdo osliniti. Ko sem jim zadnjič v pivnici pomagal, sem jih videl, kako so polovnják v rokah nesli. Kot jaz tale cekar.

Magda: Kajne, noben fant ni tako močan kot Vanček? Tako močan ti ne boš nikoli.

Videk: Nikdar, ti rečem. Meni so oča z batjágo moč iz pleč iztolkli. (*Vleče Magdo k oknu.*) Le poglej si Vančka tam pod lesom, kako seno nakladajo! — Glej, hlapca Lojza bodo čisto zametali. (*Nenadoma poskoči in se noro smeji.*) Huj, Lojz je z voza padel. To je prav, to je prav! Glej, kako se kobaca; Vanček pa so jezni.

Magda (*koprneče gleda preko Vidka in z roko nežno pošilja poljube skozi okno*).

Videk (*opazi*): Kaj pa delaš, Magda?

Magda (*se zmede*): Nič... nič... — Zakaj pa ti ne pomagaš?

Videk: Mene so poslali v štacuno po sladkor in cimet. Zvečer bomo jabolčne štruklje jedli. Pa hruške sem nesel. (*Kaže skozi okno.*) Glej, Magda, naš oča so zopet pijani. Kako kolovratijo po podstenju. Danes jih bodo spet mati dobili po grbi. — Hvala večnemu Bogu, da služim pri Dolinarjevih: sedaj bi jih zopet dobil, hi, hi, hi...

Magda: Uboga Orša! — Se ti mati nič ne smilijo, Videk?

Videk (*skomizgne z rameni*): Hm... kaj pa hočem? — Naj gredo služiti, kot sem jaz šel!

Magda: Videk, tega ti ne veš. Mati Orša tega ne morejo narediti; kdo pa bi za Blažka in Frančka in Tončo in Mico skrbel?

Videk: Saj bi lahko vsi šli služiti. — Jezus, Korenjakov lónar gre sem. (*Bezlja.*) Zdaj pač grem. Po cekar bom že prišel, sedaj se mi preveč muči. Tega se tako bojim kot samega zlodeja. Nekoč so mi krave samo malo čez jarek na Korenjakovo pogledale, pa mi je skoraj ušesa potrgal. Pazi se pred njim, Magda! — Srečno! (*Skoči kar pri oknu ven.*)



Magda (*se smeji za njim*): Zbogom in Bog lonaj, Videk! (*Za sebe.*) Vančka pozdravi! (*Brska po jerbasu in na dnu najde pismo. Izleče ga, veselo ga pritisne na prsi, nato ga mrzlično odpre in poželjivo bere.*) Ne žalosti se, ljuba Magda, zaradi otroka! — Dete, ki ga nosiš, naju družī, dokler naju gospod provizor ne zveže pred oltarjem sv. Jurija za večne čase. In to bo čez dva meseca. Do takrat pa ne sme nihče zvedeti, da bo presenečenje tem večje! — Tvoj zvesti Vanček. — O Vanček! — Moj dobri... Pod zglavje bom dala tvoje pisemce, da bom ponoči sanjala o njem... (*Gre in se kmalu vrne. Stopi h križu.*) Ljubi Bogec, odpusti, če je bil greh! — Ko pa se imava tako rada! — Ko se bova vzela, boš odpustil? — Vedno se bova imela tako rada... Vedno... (*Nekdo potrka.*) Ja!

Lovro (*26 let ima. Pride*): Dobro srečo voščim, lepa Magda!

Magda: Kaj pa vas je prineslo, gospod Lovro?

Lovro: Ali ne bi smel vstopiti, posebno ker mi je sreča tako prislužila, da ni provizorja v hramu in mi ni treba iskati izgovora ter svetohlinsko zaobračati oči?

Magda: Grdi ste, gospod oskrbnik! Kako govorite?

Lovro: Joj, joj, ptičica golobičica nedolžna, krokar je planil v tvoje gnezdece... Ham... (*Jo prime.*)

Magda: No, no! Kaj pa vam je?

Lovro: Sedaj mi boš povedala! Ali — ali...

Magda (*se mu iztrga*): Saj sem vam že povedala. Nikoli.

Lovro (*se s težavo premaguje*): Še žal ti bo, trdovratnica!

Magda: Videli boste, da sem še večja trdovratnica, kot sami mislite.

Lovro: Kaj imaš fanta? Kje ga skrivaš, da nihče ne ve zanj?

Magda (*se muza*): Ni daleč in pazite, gospod Lovro, da vas ne bo premikastil! Močan je, da polovnjáke v rokah prenaša in — rad me ima...

Videk (*vpije pod oknom*): Magda! Magda!

Magda (*stopi k oknu*): Videk?

Videk: Že nesem sladkor in cimet.

Magda: Še meni prinesi kos štruklja!

Videk: Jutri, ko bom krave gnal tod mimo na pašo. — Ti, če je Korenjakov lónar še notri, povej mu, da se ga sedaj nič ne bojim! Ko pa bom tako močan, kot so naš Vanček, pa me naj le pride za ušesa vleč! — Srečno!

Magda: Dolinarjevo mater zahvalim za hruške — in Vančka.

Lovro (*se smeji*): To je torej tvoj fant? Ta me bo stepel? — Le pazi, Magda, da ti navsezadnje res ne bo ostal samo Videk!

Magda: Rajši ga imam kot vas.

Lovro: Pa zakaj me ne maraš?

Magda: Ker imam tako lepega in dobrega fanta!



Lovro (*požvižga in se zasmеji*): Šele zdaj sem se spomnil. (*Skrivnostno.*) Ga imaš res zelo rada?

Magda (*prisrčno*): Neizmerno...

Lovro: Mhm. — Lahko uganem, kdo je?

Magdo: Nikdar ne boste uganili, ker nihče ne ve za naju.

Lovro: Nihče? — Ho, ho, bo... — Še preveč ljudi ve in ne vem, kako se bo to končalo, če se o pravem času sama ne spametuješ, da ti bo to samo v nesrečo. Ti, ki si sedaj, dokler si še mlada, lahko pomagaš, imej pamet in ga pusti, če se on ne zaveda, kaj je! — No, sedaj vidim, da je le resnica, kar si ljudje šepetajo, zakaj si pri Šentjurju...

Magda (*naivna*): Hi, hi, hi... Stavim, da ne veste ne vi in nihče drugi, kdo je. — Pa ugibajte in boste videli, da ne boste nikdar uganili!

Lovro (*se odkašlja*): Visok in zravnan je.

Magda: Da. Kot jelka...

Lovro: Plave oči ima.

Magda: Kot spominčica lepe.

Lovro: Črno obleko nosi...

Magda: Kadar gre v cerkev ali v mesto.

Lovro: No, no! — In črn klobuk.

Magda (*naivno pokaže*): Postrani. (*Se smeji.*)

Lovro: Tega ravno ne vem, če ga ima postrani. Kajpada, fantovski je bolj, če ga ima postrani. — Magda, upaš trditi, da še sedaj ne vem? Ne prisili me, da ti povem!

Magda: Ne veste. — Pa povejte!

Lovro: Častiti gospod šentjurjevski provizor Anton Trpin...

Magda (*ostrmi in onemi*).

Lovro (*se ji zasmehovalno bliža*): No? No? Ti je sapo vzelo? — Kaj praviš, sem uganil ali nisem?

Magda (*osuplo*): Gospod — oskrbnik! — Kaj govorite? Ali ste znoreli?

Lovro (*hinavsko*): Saj imaš prav! Ti si mlada, on je mlad. Vse življenje se bosta lahko — služila...

Magda (*se zave*): Le čakajte! Ne boste me več dolgo gledali v jurjevskem župnišču.

Lovro: Tako daleč sta že? No, lepa reč! Te bo poslal — — na letovanje...? Potem pa res nimam jaz več kaj tu iskati, ho, ho...

Magda (*se zadržuje*): Sam peklenšček govori iz vas. Ali imate res tako umazano dušo?

Lovro (*se muza*): Moje roke res niso maziljene...

Magda (*zasmеje se*): Kmalu vam bom jezik zavezala.

Orša (*živahno suhljato ženšče, ki daje vidik dosti starejše, kot je. Z obraza ji je brati pomanjkanje in bedo. Priteče*): Jezus, vse nas bo pobil. Otroci so se razbežali in jaz sem mu komaj ušla.



Lovro: Orša, kaj se še niste navadili? Jaz bi sedaj na vašem mestu imel že tako utrjena pleča, da ne bi nič več čutil bunk.

Orša (*sope*): Le norčujte se iz reve! — Saj vi ne boste nič boljši do svoje žene. Vsi dedci ste enaki. Sami pijanci. Ravno taki boste, če ne še hujši.

Lovro: Lepo me imate, Orša. Čakajte, vam bom že še kdaj dal piti, ko boste težek koš nesli mimo Korenjakove zidanice.

Orša: Eh, kaj boš sponášal! — Saj ne daješ svojega. — Deda ste mi tudi danes vi s šmarnico zapojili, da je kot obseden. Bom že gospodu Korenjaku povedala, kaj delate. — Delavcem bi raje pošteno postregli, da vas ne bodo kleli! — To se vam mora lepo zdeti, ko moj dedec tu v bližini cerkve take počenja in preklinja, da se kar kadi. Potem pa se še norčujete.

Lovro: Ko pa je tako zgovoren, ko ga ima malo pod kapo. Take storije pripoveduje, da bi človek počil.

Orša: Zelo lepe vam mora pripovedovati! — Molili bi rajši, molili, da bi se nas Bog usmilil in bi ne bila taka suša; da bi nam Bog blagega dežja poslal. Seveda, kaj je takemu, ki ima poln vamp in živi kot bik na gmajni?

Lovro: Brrr, baba, kdo te bo poslušal! Zbogom. (*Odhaja.*)

Orša (*za njim kriči*): Le pojdite, da vas ne vidim! — Magda, to ti je pravi vrag, ne bodi mi za greh vzeto! Še stokrat hujši je kot Korenjak sam. Jaz sploh ne grem več tja v dêro. Samo ščuva ljudi. Pa kake pripoveduje! Bog se usmili!

Magda: Dobro ste mu jih povedali, Orša.

Orša: Magda, daj mi kakšno delo? Ne grem domov. Otroci so tako vsi pri Dolinarjevih in bodo tam dobili jesti, stari pa naj gre za večerjo spat! Nič mu ne bom kuhala, temu prasetu. Saj mu tudi nimam kaj, ko pa vsak dinar sproti zakadi in zapije.

Magda: Dobro, Orša; na vrtu mi boste pomagali. Vam bom že dala večerjo in za deco tudi kaj. — Pojdive! (*Hočeta iti, pa nekdo potrka na vrata.*)

Orša (*nemirna*): Da ni moj dedec!

Magda (*prešerno*): Naprej, če si za kaj; če ne, pa zunaj ostani!

Korenjak (*mogočen in oblasten vstopi. Daje vidik človeka, ki se zaveda položaja, porekla in bogastva*).

Magda (*se prestraši zaradi besed, ki jih je prej izrekla*).

Orša (*zbeži*).

Korenjak (*strogo*): Lepe olike si se nekje naučilo, dekle. — Kje je gospod provizor?

Magda (*zmedena*): Ni jih... Sedite, prosim! — Po njih skočim. V cerkvi so... (*Vzame cekar in zbeži.*)



Korenjak (*gleda za njo. Briše si pot in se pritajeno smehlja ter šobi ustnice.*) Saj je res vabljivo<sup>4</sup>telesce! (*Se razgleduje po sobi. Se ustavi pred sliko — novomašnim spominom in bere*): »Vzemi križ na svoje rame in pojdi za menoj!« (*Se obrne proč*): To je torej njegovo vodilo? (*Za trenutek pomisli, potem se zasmije*): Pha... Lep križ si si naložil, provizorček... Bogme, s slastjo bi ga nosil... (*Oblastno sede in si prižge cigaro.*)

Provizor (*skromno pride in za trenutek obstane pri vratih*).

Korenjak (*ga zapazi in vstane ter se prikloni*): Dober dan želim.

Provizor (*mu ponudi roko*): Bog! — Bog! Dobrodošli, gospod Korenjak! Sedite, prosim! — Zakaj ste me tožili, gospod župan?

Korenjak (*za trenutek zmeden in poražen. Seda*): Kako? — Tožil?

Provizor: Da. Kaj sem zagrešil?

Korenjak (*se zave*): Hja... Saj vas nisem jaz tožil. Vsa občina vas toži, vsa občina.

Provizor (*otožno*): Vsa občina? (*Zamišljeno*): Vsa občina...

Korenjak: Torej že tudi veste, zakaj vas tožijo? — Kajpak, kako bi ne vedeli! — In ste poslali deklino k meni prosit za voz samo zato, da bi me dražili...

Provizor: Kdaj sem vam dal povoda, gospod Korenjak, da me tako slabo sodite?

Korenjak: Ne vtikajte svojega nosu v stvari, ki vam niso nič mari, posebno če imate sami dovolj masla na glavi!

Provizor: Torej tožba se ne tiče moje cerkvene službe?

Korenjak: O pač! — Toda po vaših vprašanjih, ki me presenečajo, sodim, da se že sami zavedate, v katerem grmu tiči zajec. Ali pa vsaj nimate popolnoma čiste vesti.

Provizor: Na kaj namigujete?

Korenjak: Oprostite, podlo ste ravnali, ko ste poslali svojo Magdo k meni. Če se drznete v pridigi ščuvati proti meni, gnilemu grešniku, kako morete potem na drugi strani od takega človeka zahtevati usluge?

Provizor (*presenečen*): Kdaj sem ščuval proti vam?

Korenjak: Ne pretvarjajte se! — Prišel sem, da vam dokažem, da se vas ne bojim in da se bom proti vaši potuhnjenosti znal vedno odkrito postaviti v bran. Če ničesar ne veste in če imate res tako čisto vest, kako ste mi potem mogli takoj zastaviti vprašanje, zakaj sem vas tožil?

Provizor: Gospod Korenjak, nekoč ste me obdolžili, da vaše viničarje ščuvam, ker sem vam rekel, da so slabo plačani. Čeprav nisem mislil tistikrat izrečno na vas, ampak sem hotel le pokazati na bedo svojih faranov v splošnem, ste mi zagrozili. Ali je bilo potem, sedaj ko



se je ta grožnja uresničila, treba kake posebne potuhnjenosti in pretkarnosti, da sem vas odkrito vprašal, čemu ste me tožili?

Korenjak: Zviti ste res. Spretno obračate besede. — Upam pa si misliti, da tudi veste, da sedaj niso viničarji vzrok spora med nama, ker bom delavce plačeval vedno pač tako, kakor mi bo šlo v račun. Vinogradnik sem in že vem, kaj delam.

Provizor: Vem samo to, da ste me tožili vi.

Korenjak: Ves občinski odbor vas je tožil.

Provizor (*nestrpno*): Govorite vendar! Govorite vendar!

Korenjak: Poznate me.

Provizor: Vem, da je vaše poreklo staro in odlično in imel sem vas vedno za krepek, čeprav grob značaj.

Korenjak: Pol jurjevskih vinogradov je mojih in s tem pol faranov, ki so moji viničarji. Jaz sem prosil na škofiji za vas, da bi vas poslali k nam za provizorja, zato sem pričakoval, da se boste znali tudi obračati z menoj. Vi pa ste izzvali takoj v začetku boj za vpliv.

Provizor: Moja naloga je skrb za duše Jurjevčanov, tako da med nama ne bo moglo priti nikoli do boja za vpliv. Ne bojte se zanj!

Korenjak: Končno vam tega tudi zameril nisem; mladi ste in častihlepni. — Najmanj, kar sem mogel pričakovati, pa bi bilo vendar to, da se ne bi v moje zasebno življenje vmešavali. In sedaj me vlačijo ljudje po zobeh. Tako ste pritirali stvar tako daleč, da se bo eden moral umakniti. In kateri bo tisti, vam je menda jasno...

Provizor: Kaj sem vam storil? S čim sem se vmešaval v vaše življenje?

Korenjak: Čemu ste pridigali o koruzništvu, da so potem začeli moji viničarji kazati name in se mi za hrbtom posmihati?

Provizor (*se začudi*): Torej v tem ste našli povod? — Gospod župan, škofija nam je dala nalogo, govoriti neko število nedelj o družinskem življenju in nam je določila snov. Če sem tudi vas v pridigi kaj prizadel, ni bila moja krivda. To je moja, od Boga zapovedana naloga, in ne smem je opustiti na noben način. Izvršil sem jo in mirno se pojdem zagovarjat.

Korenjak (*razkačen plane*): Čeprav vam je škofija dala nalogo, bi se bili lahko kako izognili ali prikrojili, ko vendar vidite, da niste nič boljši ali še slabši od mene. Nikoli bi se ne vtikal v vašo stvar, če bi tudi vi pustili mene v miru.

Provizor: Česa me torej dolžite?

Korenjak: Čemu imate Magdo v hiši, če ne za to, da za hrbtom slepe matere ljubkujeta...?

Provizor (*za hip otrpne kot zarečen. Krčevito sklene roke, zapre oči in grenko stisne ustnice*): Moj Bog! (*Zgrudi se na klečalnik in si zarije prste v lase.*)



Iz daljave se čuje grom.

**Korenjak**: Kaj zdaj vzdihujete in stokate? — Sklenil sem, da bom jaz končal pohujšanje, ki ga dajete fari. (*Zajedljivo*): Ne morem namreč razumeti, da bi ravno vi mogli samo zavoljo tistega belega ovratnika pod brado ostati pri tako mikavni vabi svetnik, ko smo vendar vsi iz krvi in mesa.

**Provizor** (*težko vstane in se globoko zagleda v Korenjaka*).

**Korenjak** (*razdražen. Ne vzdrži pogleda*): Ne glejte me sedaj kot jagnje mesarja! — Mislim, da sva zgovorjena. (*Hoče iti.*)

**Provizor**: Gospod Korenjak, še tole vam povem in potem sodite!

**Korenjak** (*kot prevzet zaradi miline, s katero govori provizor, obstane*).

**Provizor** (*stopa s težkimi koraki proti Korenjaku, ki pa mu ne upa gledati v oči*): Bil sem študent, od svete Barbare tam v hribih. V zibki me je mati posvetila Bogu in šel sem za njeno željo. Bil sem reven študentek! (*Sede na stol in kot da čara spomine iz preteklosti*): Oče mi je umrl in v bedi in pomanjkanju sem preživel svojo mladost, da mi je bolezen zagospodovala v pljučih. — Usmilil se me je bogati sosed Požganov Franc in mi omogočil končati šole. — Odpovedal sem se samemu sebi. Vzel sem svoj križ na rame in šel za Gospodom. — Medtem je Požganov Franc zapravljal s tožbami grunt in obubožal. Sam je šel med viničarje, otroci pa so se razkropili po svetu. Najmlajšo, Magdo, je poslal k svojemu študentu, šentjurjevskemu provizorju Antonu Trpinu. Upal je pač, da se bo ta skušal vsaj s tem pokazati hvaležnega in bo njegovo hčer preživel, dokler si sama ne poišče drugega doma. (*Vstane in gre proti oknu*): Te želje svojemu dobrotniku nisem smel zavreči. (*Krepko*): Niti malo pa nisem mislil, da bom ravno med šentjurjevskimi goricami prvič padel pod križem zaradi nerazumevanja nekoga, ki mu vest ne da miru.

**Korenjak** (*zakrknjeno*): Ste končali svoj zagovor?

**Provizor** (*kaže skozi okno*): Glejte, tu spodaj pod oknom teče čista voda Trnovca! Ravno pod tem oknom dela globok tolmun in neizmerno nebo se zrcali v njem... A naša Magda vendar najrajši kar skozi okno stresa smeti vanj. Za trenutek se voda vznemiri in onečedi, a sveži valovi, ki prihajajo od nekod zgoraj, jo znova poživijo. — To je naše življenje, ki ga onečaja svet, Bog pa nas očiščuje in poživlja... (*Gleda skozi okno.*)

Grom se čuje bliže.

**Provizor** (*ne da bi pogledal Korenjaka*): Ne zadržujem vas več. Naglo se bliža nevihta...

**Korenjak** (*negotovo se zamaje. Ne ve, ali bi kaj rekel ali ne. Nerodno se samo prikloni in odide*).

Pavza.



Grom.

Provizor (*pokliče pri drugem oknu*): Magda! — Pridi gor! (*Stopi od okna in sede za mizo. Bolšči pred sebe.*)

Magda (*priteče*): Gospod provizor... (*Obstane.*)

Provizor (*kot da se prebuja iz sanj. Dvigne se in obstoji ter mirno gleda Magdo*): Stopi k meni, Magda!

Magda (*nerazumljivo ji je in plaho stopi k njemu*): Gospod...

Provizor: Magda!

Magda (*ubogljivo ga gleda v oči*).

Provizor: Ali si kje kakšne neumnosti govorila o meni?

Magda: Zakaj...?

Provizor (*z obema rokama jo poboža po glavi, sam se ji zagleda v oči, potem odkima, kot da ne more verjeti v zlobo sveta. Obrne se proč in vzdihne*): Revica, zaradi tebe me tožijo...

Magda (*prestrašena in nemirna*): Moj Bog, gospod provizor...

Provizor: Morala boš oditi.

Magda: Odšla bom. — Ne bo dolgo...

Provizor: Ne bilo bi ti treba še sedaj, če bi svet ne bil tako grd.

Magda: Kmalu jim bom dala priliko sprevideti njihovo zlobo.

Provizor: Sedaj lahko greš nazaj na vrt!

Magda (*s sklonjeno glavo odhaja*).

Provizor (*nekaj časa nem. Potem obrne oči proti nebu*): Gospod, moj Bog, orodje sem v Tvojih rokah. — Preizkušaj me v svoji neizmerni previdnosti! (*Pade v naslanjač, podpre si glavo z rokami in negibno obsedi.*)

Zaradi oblačnosti postaja temačno.

Tjaš (*vpije zunaj*): Kje je provizor? (*Prikolovrati zanemarjen, zaripel in pijan.*) Kje je provizor?

Provizor (*se zravna v naslanjaču in Tjaša samo mirno gleda*).

Tjaš (*ne prenese tega pogleda. Strašno nerodno mu je nenadoma, da stoji tak pred provizorjem. Skoraj strezne se in menca*): Mja... (*Drgne si z dlanjo brado in postrani pogleduje provizorja.*) Ja...

Provizor: Kaj bi radi, Tjaš?

Tjaš (*kot otrok se vede*): Po Oršo sem prišel. — Ven me je zaprla, mrha, pa se k hudi uri pripravlja...

Provizor: Tepli ste jo spet...

Tjaš: Korenjakov lónar me je opil. — On rad vidi, kadar stara čez prélaze skače...

Provizor (*dobrohotno karajoče*): Tjaš! — Drugim na ljubo pretepate ženo?

Tjaš (*ne ve, kaj bi. Sram ga je pogledati provizorju v obraz*): Saj... saj je ne bom več. — Ne glejte me tako, gospod! — Recite ji, naj gre domov!



Provizor (*stopi k oknu in pokliče*): Orša! Orša! — Pojdite sem! (*Tjašu*): Tako rad vas imam, Tjaš, kljub vsemu... Niste najslabši izmed mojih faranov. — Velik otrok ste... Pri vsej svoji revščini ste srečni... — Kaj pa vi mislite o meni?

Tjaš (*ne ve, kaj bi s tem vprašanjem. Skomizgne z rameni in se davi*): Saj veste, da ne znam lepo govoriti. — Rad vas imam, da bi... Pijem rad...

Orša (*priteče*): Križ božji, kako se bo vlilo. (*Zapazi Tjaša*): Kaj pa ti tukaj delaš? — Gospod provizor, ven ga vrzite, da se bo na dežju streznil, prasica pijana!

Provizor: Orša, Orša! Kakšne besede so to! — Spravita se lepo in pojdita domov!

Tjaš: Pojdi, stara, večerjo kuhat, da ne bodo otroci šli lačni spat!

Provizor: Pri materi in Magdi v kuhinji se oglasita, da vama bosta kaj dali!

Orša: Zahvalim lepo!

Provizor: Pod zimo pa pridite, Tjaš, spet po suktnjo, da vas ne bo zeblo! — Če pa prej odidem, jo boste že prej dobili.

Blisk in silovita strela obenem.

Vsi (*se prestrašijo in otrpnejo*).

Orša (*zavpije*): Jezus Nazarénski, nekje v bližini je treščilo. — Zaprite okna!

Vlije se ploha.

Tjaš (*hiti zapirat okna*).

Provizor: Bog se usmili! — Sedaj ne moreta domov! — Kje so otroci?

Orša: Pri Dolinarjevih, ko so pred tem divjakom zbežali. (*Odide ven.*)

Provizor (*sklene roke in gleda skozi okno*): Hvala Bogu, da so na varnem! Huda ura je zunaj.

Tjaš (*sede in po pomisleku*): Gospod provizor...

Provizor: Tjaš, kaj hočete?

Tjaš (*menca*): Prej ste nekaj rekli... Nekaj, kakor da mislite oditi od Šentjurja...

Provizor: Zakaj se vam zdi to tako čudno?

Tjaš: Jokal bi za vami... Vsi bi jokali... — Tako dober gospod...

Provizor: Vsi ne bi jokali... Jaz bi. — Tako rad vas imam vse, tako rad...

Tjaš: Tega ne smete storiti, da bi šli proč! — Tudi jaz se bom počasi popravil...



Provizor (*stopi k njemu in ga počehlja po laseh*): Tjaš, Tjaš... Niso vsi v srcu tako dobri kot vi. — Pa tudi vi boste verjeli, kadar me bodo opljuvali.

Tjaš (*se dvigne*): Kaj?

Grom.

Tjaš: Rad bi videl, komu bom jaz kaj verjel...

Videk (*skozi premočen pridirja kot obseden. Tako je zasopljen. da se sesede in ne more govoriti*): Jezus... Jezus... Jezus... (*Grozotno zaopije*): Našega Vančka je strela ubila! — (*Zatuli*): Gospod provizor...

Provizor (*za hip ostrmi*).

Tjaš (*zazija kot okamenel*).

Videk: Na travniku... In hlapca Lojza je omamilo. — Gospod provizor, hitro... hitro... (*Krčevito joče*.)

Provizor (*nestrpno*): Tjaš, Tjaš... Hitro k mežnarju!

Tjaš (*zdroi*).

Provizor (*z živčnimi kretnjami lovi za plaščem in knjigo in zdroi*).

Kratka pavza.

Videk (*joče*).

Magda (*naglo pride*): Videk, kaj se je zgodilo...?

Videk (*za hip se grozničavo zagleda v Magdo, potem se ji vrže okoli vratu*): Magda... Mojega Vančka je strela ubila... (*Med tuljenjem plane ven*.)

Magda (*otrpne in zre v prazno. Ne more doumeti strašne resnice. Skoraj brez glasu*): Vanček... Vanček... Ali je res...? (*Sunkovito diha*.) Kdo bo sedaj oče mojemu detetu...? (*Preplašena se ogleduje. davi jo*.) Gospod provizor...? — Gospod provizor! (*Presunljivo zaopije*): Ne! (*Pade na kolena na klečalnik in s pestmi tolče po njem*.) Usmiljeni Bog... usmiljeni Bog... (*Nenadoma se zavihiti kot večča. Nenormalen izraz, sunkoviti gibi*.) Kdo bo oče mojemu detetu...? (*Davi se za vrat, vrže glavo nazaj, zamaje se in strahovito joče*.)

Zasveti se in udari.

Magda (*se strese zaradi strahu in se zgrudi*).

Vernih duš zvonček cinglja.

Ferona (*pritipa s palico*): Jezus, kakšna ura je danes! — Magda! — Magda! — Magda! — (*Tipa s palico naprej in zadene v Magdo. Prikloni se in z roko tipa po njej*.) Za pet ran Kriščevih! — Magda! — Pomoč! — (*Zaletava se v pohištvo*.) Pomoč! — Naša Magda... Naša Magda... (*Zaleti se proti oknu*.) Pomoč! — Naša Magda... (*Kakor hoče okno odpreti, pritisne silovit vihar, ki sunkoma pritisne krila okna navznoter, da Ferono polije ploha in se zamaje*.) Pomoč...! — —

Zavesa naglo pade.



Stanko Kociper

## Šentjurjevski provizor

Drama o mladem duhovniku. 3 dejanja.

Drugo dejanje.

Šest mesecev kasneje od prvega. Prehod iz zimskega jutra v dan.

Pozornica ista kot v prvem dejanju.

Tema.

Zunaj zavija okoli oglov burja in psi zateglo tulijo.

Provizor (*pride s prižgano svečo, postavi jo na klečalo, poklekne in moli iz brevirja*).

Neža (*starka. Pride in si še grede naračnava obleko*): Pohvaljen bodi Jezus Kristus!

Provizor: Amen.

Neža: Požganovega Franca najbrž ne bo, če snoči ni prišel. Kje pa more zjutraj priti tako daleč od Sv. Barbare.

Provizor: Zakaj?

Neža: Koline smo mislili imeti danes.

Provizor: Saj res.

Neža: Bog nebeški, kakšna zima je letos! — Gospod, saj veste, da ste bolni, oblecite se vendar bolj toplo! — Sedaj moram jaz za vas skrbeti...

Provizor: Bog vam plačaj, Neža! Tako dobri ste. Kaj bi sedaj s slepo materjo in bolno Magdo, če bi nam vi ne prišli v pomoč?

Neža: Nikogar nimam, vajena sem dela v župnišču, saj sem janževskega gospoda služila do njihove smrti. Rada vam pomagam, dokler še morem. — Sveta nebesa, kako je pri vas prišlo! Kdo bi mislil, da bo kdaj ta ljubeznivi otrok Magda tako zbolel? Sama pesem in smeh je je bil. Kako je včasih žvrgolela! In sedaj je že šesti mesec v postelji. Tako čudno govori včasih, pa samo predse gleda, kakor v prikazen strmi, da me je kar strah.

Provizor: Krepkega zdravja ni bila nikoli. Pa še tako nežna! Tisti nesrečni dan, ko je strela ubila Dolinarjevega Vančka, jo je pustilo popolnoma. (*Po pomisleku.*) Omamil jo je piš strele, ki je udarjala kot za sodni dan. Zdravnik ni mogel ugotoviti drugega kot splošno otopelost — — in... — O moj Bog! (*Skrije glavo v dlani.*)

Neža: Ubogi moj gospod! Tako mladi še in že toliko trpite.

Začuje se Magdino stokanje iz sosednje sobe.

Provizor (*se vznemiri in zravna*): Neža, pojdite k Magdi pogledat!

Neža: Za božjo voljo... (*Odhiti.*)

Pavza.



Neža (*pridirja vsa zmedena nazaj*): Gospod provizor... Gospod provizor... Ali je to mogoče?

Provizor: Kaj?

Neža: Kdo bi si bil mislil?

Provizor (*se obrne proti njej*): Kaj pa je, Neža?

Neža (*ne ve, kaj bi*): Še nikoli nisem bila pri taki stvari... a zdi se mi, da je Magda — rodila...

Provizor (*kot od strele zadet*): Že...?

Neža: Že? — Torej ste — vedeli?

Provizor: Zdravnik je rekel, da še ne bo takoj...

Neža: Zdravnik? — Res ne vem, kaj si naj pri tem mislim...

Provizor: Neža, pustite zdaj to! Ali niste nič prej opazili, da bi ji bil človek mogel nuditi vsaj kakšno pomoč?

Neža (*joče*): Še nikoli nisem videla...

Provizor: Vsaj sedaj skočite po nekoga, ki se razume!

Neža: Po Krampačevo Oršo skočim, ona zna... (*Strmi v provizorja.*) Moj Bog, — gospod provizor!

Provizor: Brž, brž! (*Gre k Magdi.*)

Neža (*hiti ven*).

Zvonovi vabijo k maši.

Provizor (*prihiti nazaj*): Že zvonijo za mašo... (*Ne ve, kaj bi pograbil. V naglici si povezne na glavo bired in ogrne plašč. Odvihra ven.*)

Pozornica mirna in tiha. Zunaj znova zatuli burja.

Magda (*napol oblečena. Razkuštrani lasje, upadla in zmučena lica, v vsem telesu onemoglost. Bolj se privleče kot pride. V rokah nosi zavito dete*): Vse te je pustilo, Magda. — — Vsi bežijo. — Vsi se zgražajo. Porečejo: provizorjevo dete! — Ljudje, glejte Magdo! — — — Kaj še niste videli otroka? Kaj še niste videli deteta? (*Ga stisne k licu.*) Kako lepo dete! Vanček ga bo vesel... (*Se sunkoma obrne proč, kot da se nekomu umika.*) Kaj stegujete roke za njim! — Vančkov je! — — (*Zdrvi proti križu.*) Tebi ga dam, Bogec. — (*Namoči roke v blagoslovljeno vodo in dete pokriža.*) V imenu Očeta in Sina in svetega Duha... Med angelce, mali Vanček... Med angelce... (*Plane k oknu, pod katerim teče Trnovec; odpre ga.*) Ne bo mu gospod provizor oče! Ne bo... Pojdi k Vančku, k atku! — Pozdravi ga! — Magda pride... (*Poljubi dete, dvigne ga visoko nad glavo, zmedeno zapoje*): Pojdi v tolmun — med angelce...! (*Spusti dete, da pade v globočino in v tem položaju obstane.*) K Vančku... Pridita pome! — — (*Potem se priplazi od okna in se zgrudi.*)

Ferona (*pritipa s palico*): Neža... Neža... Moj Bog, ali ne čujete, kako Magda stoka? — (*Tipa dalje proti izhodu.*) Neža... Neža... (*Odide.*)



Provizor (*naglo pride in stopi po brevir, ki ga je pustil prej na klečalniku. Ko že hoče oditi, zapazi Magdo, se ustavi in plane k njej*): Magda... Magda... — Kje so ženske...? — (*Naloži si jo na roke in jo odnese v njeno sobo.*)

Neža in Orša (*prideta*).

Neža: Orša, hiti, hiti...! Pomagaj, če veš, kako!

Orša: Zakaj le prej niste tega povedali? (*Gresta k Magdi.*)

Provizor (*pride iz Magdine sobe. Čisto zmeden je*): Po kaj sem le prišel...? (*Nenadoma se domisli.*) Kje je dete...? (*Zapazi odprto okno in skoči tja. Nagne se skozi; da bi mu bired ne bil padel z glave, ga odloži na okno. — Sunkoma se obrne in za trenutek naslonjen s hrbtom na okno strmi predse.*) Moj Bog... (*Bruhne v kašelj in se opoteka ven. V zmedenosti pusti bired na odprtem oknu.*)

Neža (*cmeraje se pride*): O ti sveta nebesa, v župnišču kaj takega! (*Ko Neža odpre vrata, močan preprih zaloputne okno in krilo sune bired ven, v globino. — Neža hiti okno zapirat.*)

Ferona (*pritipa*): Neža! — Za božjo voljo, Neža!

Neža: Ferona...?

Ferona: Kje le hodiš? Kaj nisi nič čula, kako je Magda stokala? Spiš ko polh...

Neža: Saj sem že bila pri Orši... Sedaj je pri njej... Jaz ne razumem takih reči...

Ferona: Česa ne razumeš? — Še nisi nikdar videla betežnega človeka?

Neža: Jezus, Ferona, kaj ne veste?

Ferona: Ne skéči sedaj in skoči po árniko, kje jo imaš!

Neža: Ferona, Magda je — rodila...

Ferona: Ne blédi!

Neža: Če vam pravim, Ferona... — Orša je sedaj pri njej, ki se razume...

Ferona: K-kaj...? — — Ali ste znoreli? — —

Neža: Res... Sedaj je že menda vse končano.

Ferona (*tipa za naslanjačem in pade vanj*): O ti moj ljubi Bog!

Neža: Gospod provizor so vedeli, pa niso nič povedali.

Ferona (*strogo*): Neža! — Kaj čenčaš?

Neža: Če so se pa tako začudili in rekli: Že? — Potem so že vedeli, samo za čas so se zmotili. Kajpada, moški tega ne vejo tako dobro, predvsem gospod...

Ferona (*mrko se obrne proč*): Kaj bo iz tega? Kaj bo iz tega?

Orša (*pride*): Slaba je, slaba je. Seve, če ni bilo nikake pomoči.

Neža, Neža, kako si ti trémpasta!

Neža: Ne znašajte se sedaj vsi nad menoj, če se pa ne razumem!



Orša: Vsaj dete lepo zavij in varji! — Kje ga imaš? — Jaz moram domov po vraštva. — — Kristus, čisto sem zmešana. (*Bezlja ven.*)

Neža: Ferona, povejte mi, kako naj delam!

Ferona (*mrko*): Stori, kar hočeš! — S to zadevo nočem imeti nikakega opravka. — V župniščih se bodo pankrti rodili, kaj? (*Menca si z roko oči, kot da bi jim hotela vsiliti vid.*) Moje oči... moje oči... Ko bi jaz videla, se ne bi to dogodilo.

Neža: Ali Ferona! — Sedaj je že, kar je, pa če se olupite. Sedaj je treba pomagati!

Ferona: Tiho! — Kaj pa ti razumeš? — Pusti me pri miru in pojdi k nji pogledat! — —

Neža (*se potuhne in odide*).

Ferona (*Strmi predse*): Porod v župnišču... V šentjurjevskem župnišču — pri Tončku... Kaj bodo ljudje govorili! — Koliko bo zopet trpel! (*Nestrpno tipa proti križu.*) O Bog... o Bog usmiljeni in pravični, ne dopusti! Ne... Toliko bo trpel! — Ne daj, Gospod! — Saj veš, kako rahlega zdravja je... in kako ga vse potare, ko je tako dober in zvest duhovnik. — Saj veš, kako ga je poleti potrlo, ko so ga zaradi mežnarjeve nemarnosti tožili. Usmili se! — —

Neža (*prestrašena prihiti nazaj*): Ferona... Ferona... Kako sem prestrašena! — Otroka, ni nikjer...

Ferona (*dvigne roke in se drhte zahvaljuje Bogu*): Zahvaljen, o Gospod!

Neža: Kaj vam je, Ferona?

Ferona (*bolj razživeteta*): Saj sem vedela... Obedve z Oršo sta prismojeni...

Neža: Ferona, če vam pravim... Otroka si nisem izmislila!

Ferona: Moli na čast svetemu Duhu, da ti bo pamet razsvetlil, da drugič ne boš takih streljala!

Neža: Ko sem ga pa videla! — Orša ga je menda kam k njej položila, jaz pa si ne upam zraven...

Ferona (*zavpije*): Neža!

Neža: Jezus, ne kričite nad menoj, ko sem že vsa preplašena! (*Zajoče.*)

Ferona (*mirno, s tresočim glasom*): Neža, Neža, kot otrok si! — Ne razumeš me, ne razumeš me! — O ko bi ti vedela, kako mi je v srcu, ko mi to pripoveduješ! Trga se mi in ne more verjeti, da bi to mogla biti resnica. Zaradi Tončka, mojega sina, da ne bi trpel... (*Seže za Nežo. Ljubeznivo.*) Pojdi, pojdi, Neža, k meni! Čuj, kako je materi! — Neža, ti ne veš, kaj je mati... — — Je resnica, je resnica, Neža, kar praviš?

Neža: Videla sem prejle...



Ferona: Neža, primi me! — Tako čudno mi postaja. — Tako grozna senca lega na mojo dušo, kot da se nebo name podira... Taka sramota!

Neža (*pomaga Feroni v naslanjač*): Ne žalostite se Feron! — Bog bo obrnil vse na dobro.

Franc (*robot in zdrav prileten možakar, ki mu je videti, da je v delu zbiral moči. Priroden ponos mu premaguje usodo in vliva upanje, da še ni vse izgubljeno, če mu je enkrat spodletelo. Vstopi in si otepa sneg*): Dobro jutro vam Bog daj!

Ferona in Neža se zdrzneta.

Neža: Poglejte si ga Franca, pa smo rekli, da ga ne bo! Feron, Požganov Franc so tu.

Franc: Kaj pa je to tako čudnega?

Neža: Kdo bi se vas nadejal, ko snoči niste prišli? V taki zimi in po takem potu priti ob tej uri že od Sv. Barbare!

Franc: Snoči nisem mogel priti. Toliko dela smo imeli z drvni ves dan! Poln drvótan smo jih nakálali. — In svinja mi je povrgla. Saj je zelo neprimeren čas sedaj v tej zimi, pa kaj hočemo! — E, Požganov Franc še vedno zna gospodariti, čeprav so mu vražji advokati grunt požrli. — Delam, delam. Otroci so šli v svet; hm, naj poskušajo! — Zdi se mi, da se bo pritepeni Gril, ki se je tako gnal za mojim gruntom, sedaj sam zadušil pod njim in da ga bom le še enkrat jaz oral... Svoji zemlji vem streči samo jaz!

Neža: Malo žganice boste spustili na zob, kajne?

Franc: Daj, daj in ne sprašuj!

Neža (*hiti ven*): Takoj bom tu.

Franc (*si huška v prste in prestopa*): Salamensko je stisnilo. — Sedaj pa je začelo še znova snežiti, kot bi cájnke z berača stresal. Hvala Bogu, da že prej ni, potem bi si niti z doma ne upal. Če bo ves dan tako snežilo, ga bomo proti večeru z nosovi rili. — Kaj pa Tjaša Oršinega ni? Mu bo treba iti s hajdínšnico svetit, kaj?

Neža (*pride s steklenico in kozarcem in natoči*): Náte!

Franc (*nagne*): Aha. Kdo pa vam je to dal?

Neža: Še enega?

Franc: Bog ne daj! Mi goltanec zgori. Kje pa imaš Tjaša, Neža, ha? — Ali ga bova sama, gújdeka, ha?

Neža: Kolináрили danes ne bomo.

Franc: Zakaj pa ne?

Neža: Pravijo, da se ne sme o taki priliki...

Franc: Kaj pa imate?

Neža (*se ugrizne za jezik in odhaja*): Grem čaj kuhat.

Franc (*gleda za Nežo, potem Feron*): Feron, kaj je?

Feron (*molči*).



Franc: Kaj ti je, Feron, da si tako tiha?  
 Feron: Slabo je... slabo...  
 Franc: Te spet oči bolijo?  
 Feron: Oči? — Da. — — Vse me boli...  
 Franc: Kaj boste vsi zboleli tu? Kakšna je ta hiša?  
 Feron: Toliko sem že premolila v tej hiši, toliko...  
 Franc: Kaj pa je z dekletom? Vam je v nadlego sedaj?  
 Feron: Franc, Franc, kaj nam je Magda storila!  
 Franc (*preplašeno*): Kaj, Feron?  
 Feron: Pojdi...! Pojdi tja — k njej! — Pojdi pogledat!  
 Franc (*vstane in gre negotovo v Magdino sobo*).  
 Feron (*nasloni glavo na palico in glasno vzdihne*).  
 Franc (*čez čas se skoro opoteče nazaj*): Feron! — — Feron! — —  
 Kaj — kaj je z Magdo? — Spi, pa tako poredkoma diha...  
 Feron: Nežo vprašaj!  
 Franc (*pokliče skozi vrata*): Neža! — Neža! — —  
 Neža (*pride*): Kaj bi, Franc?  
 Franc: Neža, kaj je z Magdo?  
 Neža (*se potuhne in ne odgovori. Skomizgne z rameni*).  
 Franc (*jo prime za ramena*): Kruci, baba, govori!  
 Neža (*počasi*): Rodila je...  
 Franc: Kaj te je zmešalo?  
 Neža: Pravim...  
 Franc (*ozelo mu je sapo. Spusti Nežo in stopa proč*): Tako...? Po to sramoto sem si prišel? — Po to sem gazil do pasu po snegu v Šentjurij?  
 Neža (*plaho, kot da se oprošča*): Franc, jaz nisem kriva... Jaz sem v župnišču šele, odkar je Magda zbolela.  
 Franc: Kaj boš kriva, baba! — Nihče ni ničesar kriv! — — Potajila se je krápavica in v posteljo vrgla, ko je videla, kako je. — O... (*Nenadoma srdito stopi proti Magdini sobi*): Zadušim jo...  
 Neža (*prestrašeno zavpije*): Franc!  
 Franc (*se ustavi, zamaje in sede na stol. Skrije roke v dlani*): Moj Bog, kaj sem se pregrešil, da me tako tepeš? — Feron, huje mi je, kot ko so me z grunta pregnali. — Tako rad sem imel to dete... Kako sem se veselil, ko jo je Tonček vzeli! Mislil sem pač: V župnišču, pa čeprav je šentjurjevsko revno, se bo česa naučila in poštena ostala... — Sedaj pa...  
 Feron: Franc, to premisli, kako si bodo ljudje jezike otresali. — — Bojim se za Tončka. Rahlega zdravja je in vsaka reč ga tako razžalosti...  
 Franc: Feron, ali nisi nič prej za to vedela?  
 Feron: Slepa sem. Kar s palico zatipam, to vem. Kot duh se potikam v svoji temi po župnišču in kot slepa kvóčka posedam v hramu.



Kako bi mogla kaj vedeti? — Tončku sem vedno pravila, naj pazi nanjo! Mlado je bilo in živo kot veverica... Pa on ima drugih skrbi zadosti. Povsod mora vse sam, pa še so ga tožili, ko je mežnar za répin bat!

Franc: Saj vem, saj vem; on ne more za njo bzikati! — Kaj praviš, kdo bi to bil, ki jo je zapeljal?

Ferona: Jaz ne vem ničesar. — O ti ljubi Bog, kako mi je notri!

Franc: Ni nič povedala?

Ferona: Nič!

Franc: Je kdo zahajal sem?

Ferona: Nihče.

Franc (*jezno se zravna*): Le čakaj, to mi boš povedala! Na vrat mu stopim in ga nategnem kot máče... Zakaj je ni vzel potlej? (*Hodi sem in tja.*) Pa kdaj se je to godilo?

Ferona: Neža ve.

Neža: Pred mašo sem vstala; napravila sem se, da bi šla k zornici. — Vstopila sem v pisarno, če bi gospodu bilo kaj treba. Govorila sva malo to in ono, ko je Magda zajavkala. Gospod so me poslali, naj grem k nji pogledat. In sem videla...

Franc: Kaj si videla?

Neža: No, videla sem, da... da ima — — otroka...

Franc (*srdito*): Zakaj nisi takoj vse skup zadušila?

Neža: Kristus božji, Franc, kaj govorite?

Franc: Ah, saj sam ne vem, kaj bi napravil! Ne najdem si mesta! — Pankrt v župnišču... Moja hči... Sramota... Sramota...

Ferona: Franc, na to nismo mislili, ko se je dekle prismejalo v župnišče in smo ga bili veseli...

Franc: Se bo že našel, kdo je... O, lepo se bova pogledala! — — Ni Magda nikoli nič povedala, kdo bi bil kriv...?

Neža: Saj veste, Franc, kaka je bila. Strela jo je omamila tisti dan in od takrat ni bog ve kaj govorila. Le tu in tam... Večinoma je ležala in negibno gledala predse. — — Včasih je tako čudno spletila besede, da me je bilo groza in sem šla ven...

Franc: Kaj pa gospod pravi?

Ferona: Kaj bi pravil? Saj ga poznaš! — Še nikdar ni nikomur skrivil lasu.

Orša (*pridirja in si vihravo otresa sneg*): Hu... Sneži kot za plačo! — Ste kaj pogledali k njej? (*Hiti dalje.*)

Franc: Stoj, baba!

Orša (*ga opazi*): Glej jih no, Franc! — Prav ste prišli.

Franc: Kaj te to briga? — Glej, da mi od dekleta brž zveš, kdo je oče!

Orša: Boga molite, da ostane živa; kaj se boste sedaj za to menili, ko je taka!! — Ali ste dedci prismojeni! (*Gre k Magdi.*)



Ferona: Le zakaj si, Neža, šla po Oršo? Ko vendar veš, kakšen jezik ima.

Neža: Po koga drugega pa naj bi bila šla? — Mnogokje je že pomagala; razume se.

Franc: Le glejte, da boste iz vsega še večjo zmedo naredili, kot je!

Orša (*pride*): Neža, kam si vendar odnesla dete? Daj ga sem, da ga ne prehladiš!

Neža (*nerazumljivo ji je*): Saj... saj si ga ti nekam dela! — Jaz ga nisem nikamor odnesla.

Orša (*nevoljno*): Ti noro bábče! — V cekar sem ga dela in ga domov odnesla, kot da svojih nimam zadosti! — —

Franc: Kje je torej dete?

Neža: Orša ve.

Orša: Tako; navsezadnje boste še rekli, da sem ga zapravila...

Franc: Če se je otrok rodil, potem mora nekje biti! — Strela božja, babe, ne dražite me! — — Pojdita k nji!

Orša in Neža gresta.

Svita se.

Ferona: Ah, česa smo se čakali!

Franc: Pobesnel bi človek! Polna pleča imam drugih skrbi in težav in še tega je bilo treba! Kako naj pogledam ljudem v oči, ko bodo vsi o tem klepetali?

Ferona: Starost me je zdolbla kot vrbo. Zanašala sem se, da bom v miru počakala večnost poleg Tončka, ki mu bo dobro šlo. Sedaj pa... Dokler je bil kaplan, me tako ni mogel imeti, in danes je menda sam bolj pomoči in tolažbe potreben kot jaz. — O Franc, ti ga ne poznaš. To ga bo uničilo.

Neža (*pride*): Otroka ni in ni.

Franc: Sedaj pa mi je že zadosti.

Orša: Delajte si sami! Jaz nočem nič več imeti s to stvarjo. Je že preneumno! — — Kaj me bo taka — — ki še ne ve ne, kaj je porod, za norca imela? Naj vam pa ona pomaga!

Franc: Kar pojdi! Le nič se dolgo ne obotavljaj, da ti stola ne zaženem pod pete! — In jezik boš držala za zobmi, to ti povem!

Orša: O lepo je to, lepo, Franc! — Sramujte se! (*Odide.*)

Neža: Prosim vas, ne povejte tega gospodu provizorju! Ne imejte me za norca, — — saj vidite! Recite jim, da sem se zmotila! (*Odide.*)

Franc: Sedaj ne vem, ali sem jaz neumen ali ženske.

Ferona: Veš, da bo sedaj Orša tekla po klancu in vpila, da smo dete zapravili.

Franc: Za božjo voljo, Ferona, ne govori tega!

Ferona: Strah me je... Tako strah...



Provizor (*pride in pritajeno kašlja. Zagleda se v Franca*): Franc...

Franc (*mučno gleda nekaj časa provizorja*): Tonček... (*Ne vzdrži in sede na stol.*)

Ferona (*se dvigne in grabi za provizorjem*): Tonček... Tonček... (*Pade mu okoli vratu in joče.*)

Provizor (*stisne materino glavo k sebi*): Mati... — Mati, ne jočite! Bog nas preizkuša. — Stric Franc, upihnite svečo, dan je!

Franc: Ti, Tonček, menda take preizkušnje nisi zaslužil!

Provizor: Duhovnik sem; šentjurjevski provizor.

Franc: Misli si, kako bodo ljudje govorili! — V zemljo bi se pogreznil.

Provizor: Res je. — — Našim viničarjem beda preganja vso luč iz njihovih src! Poznam jih. Ljudje, ki jih ljubim, me gledajo s svojimi, z goričkim delom in šmarnico zarečenimi očmi in bodo tudi to sodili po svoje. Jim je mogoče zameriti? — Boli, kajpada! A kaj morem? — Postavljen sem na svetilnik in, četudi sami pihajo v plamen moje luči, bodo planili po meni, če bo zatrepetal...

Franc: Ko bi rajši vse skupaj umrlo, če je že bilo na tem! —

Provizor: Franc! — Ne kličite jeze božje nase! — Mar ni bila Magda kot lepa dehteča rožica ob cesti? Tudi to je treba razumeti.

Ferona: Sramota... Sramota...

Franc: Vse leto se bodo težaki po goricah hihitali nad tem.

Provizor: Hihitali se bodo, to je res. Koliko pa bo med njimi takih, ki bi iz te sramote hoteli narediti sklep, da se ne bi kdo kdaj zaradi enake sramote njim smejal?

Ferona: V župnišču kaj takega!

Provizor: Ko sem zjutraj to doživel, me je resnično zamajalo. Toda, ali ni mogoče Bog tega dopustil, mati? Ali sem mogel temu stopiti na pot? Nisem. — Mogoče se še vse premalo zavedam, da sem se odrekel samemu sebi, ko sem si naložil Njegov križ, pa me hoče opozoriti...

Ferona: Želela sem si, da bi bil srečen, da bi lahko živel bolje, kot smo mi, brez skrbi in dobro...

Franc: Hotel sem, da bi se ti kdaj dobro godilo in da bi mati, ki se je klala v delu zate, poleg tebe imela lepo starost. — Tako pa... Ah, Magda, Magda...

Provizor: Da, tako mislijo o duhovniku vsi, zato pa mu tudi vsi mečejo polena v hrbet. Malokdo more razumeti, da je mladenič, ki se je odločil za Boga, moral dati slovo svetu in njegovim dobrotam. Če so mu navržene, ne smejo biti njegov namen! Njegova naloga je, kazati ljudem pot k sreči, ki je končno položena v želje slehernega človekovega življenja. — S kako drhtečo roko sem snel novomašno krono z glave, ker sem vedel, da mi neka nevidna roka potiska na teme trnjevenec,



da ga bom nosil skozi življenje, zakaj neizmerna je naša odgovornost pred Bogom in pred ljudmi! — —

Čuje se Magdino stokanje.

Franc (*se zdrzne*): Ali naj stopim pogledat?

Provizor: Sprašujete, Franc? — Mar ni kljub temu vaša hči? — Tako čudni smo ljudje! Tuje napake in padci nas tako vznemirjajo; nihče pa ne pomisli na to, da smo sami pred Bogom mogoče že huje grešili; zakaj človeškega srca ni mogoče nikoli popolnoma doumeti! Kolikokrat se nesnažni in smrdeči v svoji vesti podlo posmehujemo nesreči bratovi, ne da bi se vsaj potrudili, razumeti ga. In kdo je naš sodnik? Svet ali vest? Človek ali Bog? — —

Franc (*odide*).

Ferona: Tonček, ti si vedel za vse to? Kako?

Provizor (*Pavza. Po tehtnem premisleku, kakor da se izgovarja*): Zdravnik mi je bil povedal.

Ferona: In nisi nič povedal. — Nisi ničesar ukrenil.

Provizor: Kaj naj bi storil, mati? — Naj bi nesrečnico vrgel za plot? Naj bi jo vrgel v posmehovanje ljudi in nesrečo Francovo, betežno, kot je bila, iz župnišča?

Ferona: Na mene si pozabil. — O Tonček...

Provizor: Mati, kako mi je v srcu zaradi vas! — Zaradi vas se v meni bori človek z Bogom, ker sem bil Magdin spovednik! (*Kot dete se zateče k nji.*) Mati, odpustite!

Franc (*pride plah*): Tonček... Jezus... Kaj bo z dekletom? — Ni me spoznala. — Tako se mi smili...

Provizor: Pokličite Nežo in naj pošlje po zdravnika! Jaz jo lahko potolažim samo z Bogom. (*Gre k Magdi.*)

Franc (*pri vratih pokliče*): Neža! — O moj Bog, česa sem se čakal!

Neža (*pride*): Kaj bi?

Franc: Hitro pošlji nekoga po zdravnika! Hitro...

Neža: Koga? V takem vremenu...

Franc: Ne izgovarjaj se še sedaj! Če nisi prej znala imeti odprtih oči...

Tjaš (*hrupno pride*): Kje so gospod provizor?

Franc: Kaj hočeš?

Tjaš: Povej mi, kje so! — V cerkvi? (*Hoče oditi.*)

Franc: Stoj! — Pri Magdi so.

Tjaš (*gleda skrivnostno po Feroni in Francu*).

Franc: Kaj sedaj gledaš kot bedak? — Kaj stojiš? Kolináрили ne bomo.

Tjaš: Nisem zato prišel. — Je bila Orša tu?



Franc: Orša! Orša! — Jaz je nimam v žepu.

Ferona: Kadar je nima, jo išče, kadar pa jo ima, jo pretepa.

Tjaš (*malo ga je sram*).

Franc: Če ni nič hujšega, potem le pojdi domov!

Tjaš: Ne podi me, Franc! Govoriti moram z gospodom provizorjem. Moram.

Franc: Ni tako nujno, da bi ravno sedaj moral. — Boš že drugič izvlekel kaj iz njega. Saj imaš še dobro suknjo.

Tjaš: Ničesar jih ne bom prosil. — Nujno je, zelo nujno, Franc, ti pravim...

Provizor (*pride*): Uboga Magda! — Molimo zanjo!

Tjaš (*nestrpno*): Gospod provizor...

Provizor: Tjaš...?

Tjaš: Takoj moram govoriti z vami. Na samem...

Provizor (*ne more si misliti, da bi mu imel Tjaš kaj tako nujnega povedati, in se nasmehne njegovim smešnim silam*): Na samem, Tjaš?

Tjaš (*hlastno prikima*): Da, da!

Provizor: Franc, peljite mater v kuhinjo!

Ferona in Franc (*odideta*).

Tjaš (*nemiren*): Gospod provizor, prišel sem vam povedat... Tako sem tekel! — Kaj bo iz tega...?

Provizor: Kaj vam je, Tjaš?

Tjaš (*enako*): Pod brvjo v potoku so ljudje, ki so šli od zornice, našli mrtvo dete. — Korenjakov lónar ga je zagledal...

Provizor (*zla slutnja mu naguba čelo*): Dete so našli?

Tjaš (*hiti*): Da. Čisto majhnega novorojenčka. Korenjak je naznanil žandarjem. — — Kristus, kako sem tekel. — K vam bodo prišli...

Provizor (*se zdrzne*): K nam?

Tjaš: Vaše dete je. — Z žandarji bodo prišli.

Provizor (*se domisli in hiti k Magdi*).

Tjaš (*ne razume in začudeno maje z glavo*).

Provizor (*čez čas pride in je zaskrbljeno zamišljen*).

Tjaš: Gospod provizor...

Provizor (*za trenutek pogleda Tjaša, potem pokliče skozi vrata*): Neža! — Neža!

Neža (*odzunaj*): Takoj! (*Pride*.) Prosim...

Provizor (*hlastno*): Neža, kje imate otroka?

Neža (*ji gre na jok*): Jezus, tudi vi me sprašujete? — Z Oršo sva se že svádili zaradi tega. — Jaz ne vem...

Provizor (*sede v naslanjač in si podpre glavo*): Le idite sedaj!

Neža (*odide*).

Provizor: Da, Tjaš... K nam bodo prišli žandarji...

Tjaš: To je laž! — To ne sme biti! — —



Provizor: Kaj ne sme biti?

Tjaš (*odločno*): Jaz ne verjamem.

Provizor: O da...

Tjaš (*ostrmi; potem se bliža provizorju*): Gospod — provizor, vi — oče...?

Provizor (*se komaj dvigne, prime se za čelo, kot bi se mu hotelo zorteti*): Tjaš... — Tjaš... Kaj mislite?

Tjaš: Saj to je. — Saj to pravim...

Provizor: Vi, Tjaš?

Tjaš: Pri moj... — Ne, jaz tega ne bom nikdar verjel. In če bo ves Šentjurij verjel, jaz ne bom... Če se bo pa drznil kdo vpričo mene to ziniti, ga bom oslinil...

Provizor: Zakaj ne bi verjeli?

Tjaš: Saj vas poznam... — Ne, ne, to ni res...

Provizor: Magda je rodila...

Tjaš: Čeprav! Pa vi niste oče! — Moja stara je vsemu kriva. Zakaj ste le po tega besa poslali?

Provizor: Neža je tekla po Oršo, ko drugam ni vedela.

Tjaš: Ko vendar veste, kakšen jezik ima! — V čast si je štela, da ste jo poklicali, in letela je po vasi in vsakemu pripovedovala, kam gre in po kaj!

Provizor: Zakaj bi ne smela povedati?

Tjaš: Zatajili bi lahko kako.

Provizor: Mar mislite, Tjaš, da je greh manjši, če je skrit?

Tjaš: Toda tu ni greha! — Vi niste krivi!

Provizor: Nisem; to je res...

Tjaš: No, in sedaj bodo v treh farah babe klepetale. — Zakaj niste Magde že prej kam poslali?

Provizor: Kam? — Kam? — K Francu v kočo, da bi v zapečku bolna shirala, ko sam nima dovolj prostora? — In končno, če bi se deteta dočakala, ali ne bi bili pri istem vpričo ljudskih jezikov? — — O jurjevska fara, tepi me, tepi me! Objel bi te z drhtečimi rokami; in čim bolj udarjaš, tem močnejše bi te pritisnil na srce.

Tjaš: Tako radi nas imate?

Provizor (*težko mu je*): Tjaš, vse vas imam rad.

Tjaš: Vsi vas imamo radi. Toda ljudje so taki. Prav ste prej povedali...

Provizor (*prime Tjaša za ramena*): Tjaš, vi ste mož. — Včasih sem vas napak sodil. — Hvala vam!

Tjaš (*se odpravlja*): Pa... gospod provizor, — pa ne smete biti jezni name, da sem vam prišel to povedat! — Rad vas imam...

Provizor (*se obrne proč in gre z desnico čez oči*).

Tjaš: Zbogom! (*Odide.*)



Provizor (*sede v naslanjač. Zakašlja. V začetku pritajeno, dokler ga popolnoma ne premaga in zmuči, da težko diha*).

Franc (*pride in obstane pri vratih*): Tonček, pojdi čaj pit!

Provizor: Ne bom ga!

Franc: Bi ti ga prinesel.

Provizor: Ni treba.

Franc: Zakaj je Tjaš prišel?

Provizor: Žandarji bodo prišli...

Franc (*se prestraši*): Po kaj?

Provizor: Otroka so našli v potoku.

Franc: Pa menda ja ne, da bi...?

Provizor (*prikima*): Da... Magdino dete...

Franc: Kaj bo zdaj? — (*Težko sede.*) O moj Bog, zmešalo se mi bo...

Magda vpije.

Provizor: Naj gre vendar Neža k Magdi! — Ne puščajte je kot živali!

Franc (*s težavo se doigne in gre*).

Provizor (*zamišljen sedi*).

Neža (*vznemirjena pride in nosi skodelico čaja za Magdo*): Gospod provizor, Korenjak in žandarji so prišli...

Provizor (*ne da bi se ganil*): Nesite ji čaja!

Neža (*gre*).

Čuje se trkanje.

Provizor (*težko*): Noter!

Korenjak, Lovro in žandar (*vstopijo. Lovro se vede, kot da bi bil po sili prišel*).

Provizor (*vstane in jih mirno opazuje*).

Korenjak (*suhoparno*): Dober dan želimo!

Provizor: Bog lonaj!

Žandar: Kakor mi je dolžnost, da moram brezobzirno slediti zakonu, bi vendar v tem metežu rajši šel pet ur hoda daleč, kakor da sem moral priti k vam. Upam, da razumete moj položaj in da nam boste radevolje dali svoja resnična pojasnila k vsej zadevi.

Provizor: Gospod narednik, vaše vprašanje je nepotrebno. Vem, čemu prihajate, in moj stan mi vелеva, govoriti resnico.

Žandar: Kajpada, saj s tem samemu sebi pomagata. — Gospod Lovro Kocen je prej po maši, ko so šli ljudje od zornice, zagledal pod Skáličevo brvjo dete, ki ga je nekdo vrgel v potok. Gospod župan ga je dal odnesti v mrtvašnico. Ker ni bilo nikjer v bližini, razen pri vas, rojstva, so nas vse okoliščine nujno privedle k vam. Prosim in opozar-



jam vas, dajte nam jasne odgovore na vprašanja! — — Je resnica, da je vaša postrežnica Magda Požganova rodila?

Provizor: Je. — Resnica je.

Korenjak: Torej smo na pravi poti.

Žandar: Kje imate otroka?

Provizor: Nikar se ne mučite s preštevilnimi vprašanji! Sprašujte naravnost! Saj sem vam vendar obljubil, da vam bom odgovarjal resnico, kolikor vem.

Korenjak: Zakaj pa ste tako osorni?

Provizor: Osoren? — To se vam tako dozdeva, gospod župan. Saj vendar nisem jaz otroka umoril?

Korenjak: To bomo videli, kdo ga je.

Žandar: Gospod župan, pustite to! — Torej za dete ne veste!

Provizor: Jaz ne! — Nihče v župnišču ne ve zanj in res je podan sum, da je otrok, ki ste ga našli, Magdin.

Žandar: Nam morete pojasniti, kako je otrok prišel v potok?

Provizor: Tega ne morem točno.

Korenjak: Otroka je moral vreči v potok nekdo, ki mu je bilo kaj na tem, da se ga iznebi.

Provizor: Gospod župan, mislim, da ne dvomite o tem, da nikomur pri nas ni bilo na tem, da otroka umori iz kakšnega preišljene- nega namena.

Žandar: Kdaj ste opazili, da otroka ni?

Provizor: Ko sem prišel po maši iz cerkve, so mi povedali. — — (*Se nenadoma domisli.*) Ne, ne... — Jaz sem menda že prej opazil...

Korenjak: Vi ste opazili? Sami?

Provizor (*hodi sem in tja in se domišlja*): Da, sedaj sem se spomnil. — Že pred mašo, pred mašo...

Žandar: Pazite, da se ne boste zapletli v protislovja!

Provizor: Toliko je že bilo vsega tega danes, da ni čuda.

Žandar: Kako ste to opazili?

Provizor: Tik pred mašo sem pritekel sem po brevir; ker sem vedel, kaj se v župnišču godi, sem hotel po maši ostati v cerkvi. Neža je tedaj odšla po Krampačevo Oršo in nikogar ni bilo tu. Našel sem Magdo nezavestno in okno je bilo odprto...

Korenjak: Magdo obdolžuje, ker ve, da ni odgovorna!

Provizor: Ne! Moj Bog, saj je ne obdolžujem... — Odnese sem jo v njeno sobico in takrat sem opazil, da ni otroka. Porodil se mi je strašen sum. Vročična je bila in zadnje čase sploh ne več popolnoma prisebna. Bilo bi mogoče, ko ni bilo nikogar tu...

Žandar: Nje ne moremo zaslišati?

Provizor: Ni prisebna. — Pojdite pogledat!



Korenjak: Dvomim, da bi taka ženska mogla iz postelje in kaj takega storiti.

Žandar: Čemu niste koga pustili pri njej?

Provizor: Mati so še spali in slepi so, Nežo pa sem takoj, ko mi je povedala, kako je z Magdo, poslal po nekoga, ki se razume, in šla je po Oršo.

Korenjak: Zakaj ste poslali po Oršo, ko imamo vendar diplomirano občinsko babico?

Provizor: Saj je nisem poslal po Oršo. Sama je šla ponjo.

Žandar: Pokličite Nežo!

Provizor (*pokliče pri Magdinih vratih*): Neža, pojdite sem!

Neža (*plaho pride in se nemirno ozira po vseh*).

Žandar: Povejte nam, Neža, kdaj ste opazili, da ni otroka!

Neža (*zajoče*): Jezus Kristus, vsi me za to vprašujete; jaz ga nisem nikamor dela.

Korenjak: Kaj tuliš, koza! Povej, kako je bilo!

Neža (*si s predpasnikom briše solze*): Zjutraj se mi je zdelo, da je z Magdo tako... Gospod so me po nekoga poslali in šla sem po Oršo, ki se razume. Ko sva z Oršo prišle nazaj, sva takoj šle k nji. — Kajne, gospod provizor, saj ste vi bili ravno takrat pri njej? — Potem je Orša opazila, da ni otroka, in sva se svádili...

Žandar: Dobro. Lahko greste.

Neža (*odide*).

Žandar: Torej je Orša izven suma, če ste vi že prej opazili, da otroka ni in so se ženske zavoljo tega sprle. — — Kaj ste delali pri Magdi, gospod provizor?

Provizor: Povedal sem vam, da sem ji pomagal v posteljo.

Korenjak: Torej resno mislite, da ga je ona sama zavrgla?

Žandar: Ne znam si tega razlagati. Zakaj? Jo je kdo na to nagovarjal?

Provizor: Ne vem. — Mislil sem pač, ker je bila vročična...

Žandar (*si ogleda položaj*): Seveda, tu pod oknom je tolmun. — Prekanjeno zamišljeno. Pod ledom bi otrok čez zimo segnil. Pa je usoda hotela, da ga je tok odnesel. — — Kaj mislite, kdo bi bil oče, ker bi, recimo, poleg Magde njemu edinemu bilo kaj na tem, da se otroka iznebi?

Provizor: Ne vem. Jaz ne! In odločno si prepovem, vsak, tudi najmanjši sum.

Žandar in Korenjak se spogledata.

Žandar: Gospod Kocen bi nam mogel kaj o tem pojasniti. — Povejte nam, gospod oskrbnik! — No...!

Lovro (*nekam čudno govori. Kot da ga kdo sili govoriti spolzkosti, pa ga je sram, tako se vede*): Nekoč poleti, da, ravno tisti dan,



ko je Dolinarjevega Vančka ubilo, se je Magda čudno izražala o vas, gospod provizor...

Provizor (*ostrmi*): Gospod Kocen! — — O meni? — Tako? Magda? — — Magda tega ni mogla...

Lovro (*se obrne kam proč kot neroden otrok*).

Videk (*pride in prinese bired*): Gospod provizor, kapo sem vam prinesel.

Provizor: Kapo si prinesel?

Videk (*mu da*): Da. — Pri tolmunu sem jo našel. Skoraj čisto jo je že sneg zametel... Hi, hi...

Korenjak in žandar (*se pomenljivo spogledata*).

Provizor: Tako? Tako? — Kako je le v potok prišla? (*Seže v žep in da Vidku novčič.*) Na, Videk, pa Bog lonaj!

Videk (*mu poljubi roko*): Bog stokrat lonaj! (*Zbeži.*)

Provizor (*se zamisli*): Čudno, zares...

Pomenljiva tišina.

Provizor: No, kaj je sedaj? — Kaj me tako čudno gledate?

Žandar (*počasi*): Mislim, gospod provizor, da ne dvomite več, da nam je vsem jasno.

Provizor: Kaj?

Žandar: Kako je prišla vaša kapa v potok?

Provizor: Res ne vem... — — Ko sem zjutraj našel Magdo, sem se nagnil ven in da bi mi burja bireta ne odnesla, sem ga tam odložil. V razburjenosti sem ga pozabil in gotovo ga je veter pomedel.

Korenjak (*bolj zase*): Vsak izgovor je dober, pa če ga pes na repu prinese. (*Zadirčno.*) Priznajte vendar!

Provizor: Kaj?

Korenjak: Da ste vi otroka umorili!

Provizor (*kot od strele zadet. Zamaje se in opoteče*): K — kaj? — — — Moj Bog... Še to? (*Se zgrudi v naslanjač.*)

Korenjak (*porogljivo*): Ne svetohlinite sedaj!

Lovro (*kot da si ne najde mesta*): Mene ne potrebujete več. — — Grem... (*Odide.*)

Žandar: Za sedaj res govorijo vse okolnosti zoper vas, gospod provizor. — Povejte vsaj, če veste, s kom se je kdaj Magda sestajala! Očeta navedite, da boste ovrgli trditev gospoda Kocena! Zakaj gotovo je storila to na prigovarjanje, če mislite, da je res kriva.

Korenjak (*nestrpno*): Jaz se nimam več časa ukvarjati s tem. Dovolj jasno je vse. — Tudi po pravo babico niste poslali, da bi mogli mogoče celo Oršo preslepiti. Prepričali bi jo, da vse skupaj nič ni bilo, siroto pa bi pustili umreti...



Žandar: Res ste zelo nerodno delali. — Seveda, razburjenost! To je poleg priznanja lahko tudi olajševalna okolnost.

Korenjak: Hujše je vse skupaj, kot sem mislil...

Magda vpije.

Provizor (*se doigne in se obrne proti ostalima*): Kar sem povedal, sem povedal. — Drugega ne vem, kakor resnično je Bog v nebesih — — in če me na morišče peljete!

Magda (*kot vešča plane v sobo in zavpije*): Provizor ni oče! — — Ne... (*Pade, preden se okoli stoječim posreči, prestreči jo.*)

Franc (*pridrvi in suva ose proč*): Proč! — Proč! — Proč! — Še iz groba bi jo dvignili, zveri, zaradi vaših prekletih postav? (*Provizorju*): Sedaj se lahko brigaš zanjo? Prej bi bil pazil...! — — Magda... Magda... (*Naloži si jo in jo odnese.*)

Žandar: Gospod provizor, zelo mi je žal, toda na podlagi vsega, kar smo zvedeli in dognali, sem upravičen, da vas postavim pod zakonski pregon. — — Imeli boste še vedno dovolj prilike, navesti dokaze za svojo nedolžnost.

Provizor (*grenkoba se mu še izraziteje zaje v obraz, a vda se ne*): Nisem kriv... Storite, kakor je vaša dolžnost!

Ferona (*gre preko odra*).

Provizor (*za sebe*): — — Mati... — — (*Rad bi jo objel, pa se obrne proč in skrije obraz v dlani.*)

Korenjak: Kaj pravite, gospod provizor, ali se boste tudi sedaj na škofiji tako lahko izmazali kot poleti? Hoteli ste se; zato ste otroka vrgli v potok, ker ste hoteli zopet sled zabrisati za seboj. Toda vsaka hruška je nekoč zrela! — — Vidite, kakšen človek ste! Vas ni nič pekla vest, da ste ubogo, svetniško, slepo mater, ki je verovala v vas kot v Boga, tako kruto varali?

Provizor: Gospod Korenjak, imejte me za grešnika, vrzite najtežji svoj kamen name, a pred materinim srcem se ustavite! Njej, slepi, ki ji je Bog prihranil, videti sina pod takim križem...

Korenjak: Kaj me to briga? — Spričo svoje slepote ni ničesar kriva.

Žandar: To opravite sami! — Pod pregonom zakona ste in upam, da ne boste poskušali storiti kakih nevarnih nepremišljenosti. Opravite vse potrebno in se potem javite sami!

Provizor: Hvala vam! — Še danes bom opravil vse; bodite brez skrbi! — — Gospod Korenjak, mi boste danes hoteli poslati sani, da se bom odpeljal k dekanu in opravil, kar je sedaj potrebno? Tem prej se bom lahko javil...

Korenjak: Da... Bom...

Provizor: Zahvaljeni! — Prosim, pošljite hlapca!



Ferona (*pride*).

Žandar: Pojdiva, gospod župan! — Zbogom. (*Gresta*.)

Ferona: Nikoli nisem videla Franca jokati, sedaj sem ga čula ihteti kot dete... — — Pojdi k dekletu, pojdi...! Slabo je...

Provizor (*kot da se obotavlja*): Gospod, daj, da ji z maziljenjem v Tvoji neskončni pravičnosti odpustim ta greh... (*Gre*.)

Ferona (*tipa za klečalom in poklekne*).

Franc (*pride. Glavo skriva v dlani*): Ferona... Ferona...

Ferona: Moli, Franc, moli!

Franc: O usmiljeni Jezus! — O usmiljeni Jezus! — — Kako mi je težko zaradi dekleta! — — — Magda, Magdica, usmilil se te bo Bog; ne bodo te žandarji preganjali...

Ferona: Kaj govoriš?

Franc: Hja ja... Kdo bi bil to mislil? — Gorje človeku, ki jo je do tega pripravil!

Ferona: Kje si to zvedel?

Franc: Korenjak in žandar sta bila zaradi tega tu...

Ferona: O Bog, še to? (*Odide*.)

Franc (*z vzdihom se usede na stol in skrije obraz v dlani*).

Provizor (*čez čas pride in obstane zamišljen*).

Franc (*Ga opazi*): — Kaj je? — —

Provizor (*mu ne da odgovora*).

Franc (*prestrašen*): Tonček...!

Provizor: Stric Franc, ne povejte materi! Če me imate radi, pazite mi na mater, da ji ne pride kaj na uho! Potrlo bi jo, čeprav ni res.

Franc: Kaj...?

Provizor: Pregarjajo me zaradi očetovstva in umora deteta...

Franc (*toliko da ne skoči vanj*): — — Ti? — — (*Zdroi k Magdi*.)

Provizor (*poklekne h klečalniku*): Gospod moj Bog, v Tvoje roke sem položil svoje življenje; stori z menoj po svoji neizmerni previdnosti! — Preizkušaj me, a naj ne bo omadeževan stan Tvojih duhovnikov!

Tjaš (*naglo pride, s provizorjem se mučno gledata*).

Provizor: No Tjaš, ste prišli že po slovo?

Tjaš: Bog ne daj!

Provizor: Saj res... Po suktnjo ste prišli...

Tjaš: Gospod provizor...

Provizor (*vzame z obešala suktnjo in mu jo daje*): Nate, Tjaš! Včasih se zato spomnite name! — Jaz je ne bom več potreboval. Ne bom več pozimi hodil z Bogom tolažit jurjevske bolnike...

Tjaš: — Ne...

Provizor: Vzemite, Tjaš! — No, vzemite! V spomin name... — Jaz pojdem...



Tjaš: Kam?

Provizor: Kam? — Moj Bog... — Tjaš, dokazali so mi, kar ste mi prej govorili, čeprav nisem kriv!

Tjaš: Jezus...

Provizor: Še sedaj ne verjamete, Tjaš?

Tjaš: Nikdar!

Provizor: Jaz pa bom vendar moral oditi.

Tjaš: Kdo nas bo sedaj rad imel?

Provizor: Kdo drugi, ki ga boste morali bolj radi imeti kot mene!

Tjaš: Nihče ne bo znal tako iti skozi gorice, ko bodo težaki delali.

— Ko ste šli med nas in z ljubeznjivo roko božali deco, ki je drvela za vami in se vam obešala za roke, ko ste vsakemu znali povedati kaj prijaznega, ne, tega Jurjevčani ne bodo nikdar pozabili...

Provizor (*pritegne Tjaša*): O Tjaš, hvala vam! — Vzemite suknjo!

Tjaš: Gospod provizor, ne bom več pil, dokler se ne pokaže, da ste nedolžni... (*Komaj odide.*)

Provizor (*toliko da ne zajoče zaradi Tjaševe prisrčne preprostosti. Poklekne pod križ in kašlja*).

Ferona (*pride*): Tonček...

Provizor (*hiti k materi in jo objame*): Mati...

Ferona: Kaj bo, Tonček, zaradi Magde?

Provizor: Moliva zanjo!

Ferona (*sede v naslanjač*): Kaj boš sedaj, Tonček?

Provizor (*proi hip se zdrzne, ker misli, da mati že ve resnico. Potem se zbere. Nasloni se odzadaj k nji*): Mati, bolan sem... — Sedaj vidim, da ne morem več zdržati pri Šentjurju...

Ferona (*prestrašena grabi za njim*): Tonček, vedela sem, vedela sem...

Provizor: Mati, ne skrbite! — Še danes pojdem h gospodu dekanu in jih bom prosil, naj mi pomagajo in izposlujejo dovoljenje za zdravljenje. Vem, da mi bodo radi pomagali... Ne bom jih zaman prosil... Radi me bodo poslali kam, da ozdravim... Pa jezikom se bom za nekaj časa umaknil... — Za vas, mati, bom tudi prosil... Ne bom pozabil na vas!

Ferona: Kako mi bo brez tebe, Tonček!

Provizor: Vrnem se, mati, ko ozdravim. — Zaradi vas se povrnem... Potem bo zopet vse dobro, vse lepo... — — Se spomnite, mati, tiste zime pri Sv. Barbari, ko sem bil še otrok in sem se s sosedovimi sanmi v mlako zapeljal? Ravno taka zima je bila kot letos... Prehladil sem se in komaj ste mi rešili življenje. Ko ste sedeli na peči pri meni, sem vam zato obljubil, da pojdem za mašnika in da vam bo tako lepo pri meni... — — — Ko bom zdrav, se bova peljala k Sv. Bar-



bari na žegnanje, da naju bodo gledali ljudje; šentjurjevskega provizorja in njegovo mater... — — —

Začuje se zvončkljanje kraguljčkov.

Provizor (*nemo prisluškuje*): — Mati, Korenjakov hlapec je prišel s sanmi, da me odpelje h gospodu dekanu...

Ferona: Pa je le dober človek župan! — Dobro opravi! — In zavij se močno, da se ne prehladiš!

Franc (*pride in mrk obstane pri vratih*).

Provizor (*stopi proti njemu*): Stric Franc — —?

Franc (*ga odrine in stopi naprej. Zruši se na stol*): Umrta... — —

Ferona (*naglo vstane in gre k Magdi*): Bog ji daj odpuščanje grehov in miren počitek!

Franc: Ah ja... In jaz sem ji smrt voščil — — (*sikne*) — — zaradi tebe...

Provizor (*skoro zavpije*): — — Franc — —! — Vi ne smete...!

Franc: Pusti me! — Mogoče je —!

Provizor (*se vda*): Ne plašite matere, ker bi umrli zavoljo tega...! Bog bo že odkril resnico.

Franc: Bom tiho... — Zavoljo — matere...

Provizor: Zahvaljeni! — Pojdita z mežnarjem zvonit — in dolgo zvonita...!

Franc (*počasi odide*).

Ferona (*pride in joče*).

Provizor (*komaj more k njej*): Mati, zbogom... Hlapec me čaka.

Ferona: Pojdi! — Le pojdi od tod! —

Provizor (*si ogrne pelerino in povezne klobuk na glavo. Objame mater*): Mati... — Molite! — Zbogom! (*Skoro odvihra ven.*)

Ferona (*pade na klečalnik in moli*).

Začuje se oddaljevanje kraguljčkov.

Zvonjenje mrliču.

Ferona (*se zgrabna in z razprostrtimi rokami stopi po sobi*): Tonček... — Tonček... —

Zavesa pada.



**Stanko Kociper**

## **Šentjurjevski provizor**

Drama o mladem duhovniku. 3 dejanja.

Tretje dejanje.

Istotam.

Pozornica ista kot prejšnja dejanja.

Godi se kak teden po drugem dejanju. Dan pred svetim postom je. Popoldan.

Provizor (*na prvi pogled mu je videti, da je bolan. Še skoraj omotičen. Pospravlja po sobi papirje in knjige. Skrbno jih zлага v svežnje. Od časa do časa se prime za glavo, ki ga boli. Sede k mizi in si podpre čelo*): Ta čudna omotica v glavi... — Utrujenost v vsem telesu... — — (*Nenadoma nasilno premaga neprijetne telesne občutke in se dvigne*): O Bog, junaka se delam, pa sem tako plašen kot šolarček... (*Z vso skrbnostjo se vrže znova na posel.*)

Ferona (*pride*): Kako ti je, Tonček?

Provizor (*kot da se je boji*): Dobro, mati, dobro...

Ferona: Zakaj si vstal? Poležal bi še, dokler ti čisto ne mine prehlad, veš, kako rahlega zdravja si!

Provizor (*živčno*): Ne smem, ne smem, mati. Ljudje bi rekli, da sem se potajil.

Ferona: Tako si nepreviden kot otrok.

Provizor (*med delom*): Saj sem otrok, kajne, mati?

Ferona: Ah... Rekla sem ti, da bi se dobro ovil, ko si se peljal k dekanu, pa ne! Zavoljo bolezní si šel k njim, pa se mi na potu še prehladiš povrhu... Ah s teboj!

Provizor: Saj sem se zavil, mati.

Ferona: Si se, da! Potem bi se ne bil prehladil. — Saj je Tjaš pravil, kako si bil napravljen in kako si še hlapca silil, naj podi konje. — Pa za Magdin pogreb bi bil tudi lahko naprosil urbanskega gospoda kaplana. Nežo bi bil poslal po nje in bi radi prišli. Trebalo ti je vstati iz postelje!

Provizor: Dovolili so mi, da jo lahko sam pokopljem...

Ferona: Seveda so ti dovolili. Saj si ji s svetim oljem izmil greh in milostno jo bo sodil Gospod Bog...

Provizor: Vsevedni Bog je pravičen sodnik in nikogar ne sodi po krivici kakor ljudje tolikokrat! (*Kašlja.*)

Ferona: Vidiš, kako te zopet kašelj daje! — Do kraja zboli, do kraja, potem boš lahko šel k Bogu na zdravljenje...

Provizor: Saj mi bo tudi to minilo. Vse bo minilo... Moral sem vstati, mati... Danes moram oditi. Jutri bo že sveti post in novi gospod bodo prišli. Prostor jim moramo dati.



Ferona: Kako bo z menoj? (*Sede v naslanjač.*)

Provizor: Preskrbel sem za vas, mati. Poprosil sem gospoda dekana tudi za vas, saj so dober gospod, ta sivi možiček... K njim boste šli ta čas... Dobro vam bo. Mene pa že tudi čakajo...

Ferona: Čakajo te... — Radi te bodo imeli.

Provizor: Mogoče bom odšel kam zelo daleč... Daleč... — Mogoče se ne bova dolgo videla... Vedno bom na vas mislil.

Ferona: Boga bom prosila zate, da bi ti pomagalo.

Pavza.

Provizor (*gleda skozi okno*): Mati...

Ferona: Tonček?

Provizor: Zunaj je zopet začel krivec nanašati sneg. — Ko sem bil otrok, sem najrajši gledal snežinke. Želel sem si vedno, da bi bil snežinka. — Tako lepe čiste in bele so te nežne krpice, umrjejo pa umazane in blatne, ko hodijo ljudje po njih. — —

Ferona: Mora tako biti.

Provizor: Da, mora tako biti, ker je ta lepi beli sneg silju na njivi v korist, da ne pozebe, čeprav ljudje gnoja navozijo nanj... — Če bo malo pomrznilo, se bo naredila lepa smučina in ljudje bodo začeli navažati gnoj na polje, kajne mati?

Ferona: Bodo...

Provizor: Midva nisva imela pri Šentjurju njive. — O pač, imel sem jo, veliko njivo... Preko vseh teh igrivih bregov so se vili njeni ogoni in rázgoni.

Ferona: Bolan si bil; preveč dela je bilo zate.

Provizor (*težko mu je*): Veliko nalogo mi je Bog naložil v tej majhni fari, tako veliko, da bi na kolena padel pred njeno veličastnostjo in se zahvalil Gospodu, da je izbral mene. Da bi jo mogel Bogu po volji opraviti!

Ferona: Boš jo...

Provizor: Mati, vi pravite, da jo bom?

Ferona: Boš jo... Ti jo boš. — Samo ozdravi hitro in se vrni! Jurjevčani te bodo težko čakali.

Provizor (*pade na kolena k njej in zarije glavo v njen objem*): Mati... Pri vas bi ostal... Nikamor ne bi rad šel, nikamor...

Ferona: Molila bom zate.

Provizor: Potem bo gotovo vse dobro... V vašo molitev imam toliko zaupanja! — (*Vstaja.*) Kot otrok se vedem. Ne smel bi biti tak...

Ferona: Težko zapuščaš Šentjurij. — Vrneš se. — Če umreš, umreš tu...

Provizor: Tu bi rad umrl... Potem bi kdo v kasnih letih šel skozi jurjevsko pokopališče, pomolil morda pri mojem grobu in dejal: Pa je le bil dober duhovnik! Bog mu daj počitka! — —



Ferona: Tako čudno govoriš, da me je strah...

Provizor (*se zave*): Da... — To sem vas hotel prositi, mati. Ko se boste jutri zapeljali h gospodu dekanu, naj Neža znosi te knjige na voz. Lepo sem jih zložil. — — Je Neža naprosila Tjaša, da bi prišel Francu pomagat Magdino sobico pospraviti?

Ferona: Kam bo Franc to del?

Provizor: To je zaslužila. Kajne mati, kar je v oni sobici, je bilo njeno? Naj si odpelje Franc!

Ferona: Kajpada, kajpada.

Neža (*pride*): Hu, kako je zopet začelo mesti! — Nikamor ne boste mogli, gospod provizor.

Provizor: Kdo bo dal voz?

Neža: Nihče. Nihče noče... — Pri Dolinarjevih so odšli s konji v mlin, Kosova kobilica je betežna, ima kéh. Potem sem šla še h Korenjaku. On pa me je nagnal, češ, samo beračili bi.

Provizor: Zakaj ste šli h Korenjaku? Saj me res ne more vedno on voziti...

Neža: On ima najlepše konje in lepe sani.

Ferona: Tonček, potem ne pojdeš danes nikamor.

Provizor: Moram... Moram... Pa pojdem peš do vlaka.

Ferona: Jezus, tak... Bolan si... Ni take sile, da bi ravno danes moral iti.

Provizor: O pač.

Neža: Eh, nekdo bi vas navzlic vsemu lahko zapeljal. Kakšni so ljudje dandanes!

Provizor: Ne morejo. Kaj bi se čemerili? Saj sem bil res sam neumen, da sem vas poslal prosit, ko vendar lahko grem. Seveda... — — Bo Tjaš prišel, Neža?

Ferona: Saj res, on bi te lahko pospremil.

Provizor: Ah ne! Ni potrebno! Saj vendar veste, kako obutev in obláč ima. Bog se usmili, kam pa more v takem snegu? — Neža, pojdite mi še prej čaj kuhat!

Neža (*odide*).

Ferona: Korenjak bi te lahko zapeljal! Zakaj jo je le tako grobo nahrulil?

Provizor: Dober gospodar je in na živino pazi. Res ni primerno, da bi zaradi mene mučil konje, ki so počitka potrebni.

Ferona: Sveta noč bo jutri. — Jaslice bi postavila. Ti bi jih okrasil, kot si to vedno delal. Vedno sva to noč skupaj obhajala. Sama... — Ti bi svečke prižgal, zmolila bi za pokoj očetove duše in poslušala bi, kako bi igrali svetonočni zvonovi... — — Ah, tako sem smešna! Zdravit se pojdeš, pa te hočem zadržati. — Ta božič bo minil, pa bo prišel drugi...



Franc (*pride, ne da bi kaj rekel*).

Ferona: Kdo je prišel?

Provizor: Stric Franc.

Franc: Eh, stric Franc, stric Franc... Nehaj s tem! — Nisem ti stric.

Ferona: Čemeren si. — Ne znašaj si jeze nad nama! Moj Bog, nihče ni kriv, da je bilo z Magdo tako...

Franc: Kaj se boš izgovarjala! — Nič nisem rekel. Saj sem tiho...

Ferona: Grob si, Franc, surov! — Vsi smo tolažbe potrebni, ne samo ti.

Provizor (*boji se, da ne bi ta pogovor prišel predaleč*): Mati, žalostijo se stric Franc, ne smete zameriti! — Pojdite v kuhinjo, tam je bolj toplo!

Ferona: Franc, ne, ne... Ne delaj krivice! (*Odide.*)

Mučna pavza.

Provizor: Stric Franc...

Franc: Ne draži me!

Provizor: Zakaj ste taki?

Franc: Ne vem, kaj še prav za prav iščem tukaj. Pustil bi vse skupaj in šel.

Provizor: Vam sem povedal, kaj je padlo name, ker sem zaupal v vas, da bi mi na mater pazili, na edino, kar mi je še ostalo, kar ljubim od tega sveta. Ko jo boste k dekanu zapeljali, boste rešeni.

Franc: Sedaj si se spomnil na mater, prej nisi mislil?

Provizor: Vi torej verjamete, da sem kriv?

Franc: Če si žandarjem v rokah, ne boš tajil! — Ha, lepo bo to, duhovnik za mrežami! Za tak zločin... Potem se pa čudi, če so ljudje podivjani kot živali! — In vera peša; kajpak peša...

Provizor: Franc...!

Franc: Zadušiti bi te moral, ker si mi hčer ubil, pa verujem v Boga... Mislil, da imam pravico, kaj reči, če sem pomagal, da si postal — gospod! Rajši bi takrat tisti denar zapil! V pijanosti bi bil še ostalo premoženje zapravil in danes bi si lahko vsaj očital, zakaj so me z grunta pregnali. Tako pa sem si s svojo dobroto nesrečo nakopal in — sramoto...

Provizor: Ko bi vi vedeli, kaj čutim za vas!

Franc: Lepo se bosta z materjo spogledala pred Bogom! Zakaj ji torej tajiš in lažeš, da pojdeš na zdravljenje?

Provizor: Sam Bog se je je usmilit, ko ji je vzel luč oči, zakaj ji ne bi jaz prihranil tega? Naj vsaj ona umre v upravičeni zavesti, da sem bil dober duhovnik!

Franc: Tako je, ko si mati izgovori sina za duhovnika in ga sili v obleko, ki mu bo vse življenje pretesna.



Provizor: Stric Franc, tudi vi ste želeli, da bi vam veselje napravil. Mar ne?

Franc: Seveda, ker sem bil neumen in sem mislil, da je človeku vedno mogoče potlačiti v sebi naturo. Danes bi rajši videl, da nikdar več nobeden ne bi šel za duhovna. Naj rajši vera sama po sebi propade kot pa, da jo take gosenice žro!

Provizor: O Bog, Franc, kako krivične so vaše besede!

Franc: Seve, še za konjača ni vsakdo, kaj šele za duhovna! — Pa to bi bil premislil, ko je bil še čas za to!

Provizor: Franc, premislil sem in storil sem po premisleku materi po volji. In motite se, če mislite z drugimi vred, da sem se pregrešil! — Res, velikanski je boj, premagati v sebi naravo, ki ga nihče ne bo doumel, kdor ga ni bil. Naloga duhovnikova pa je tako neizmerna in lepa, da ga zaradi nje kljub hujšim in manjšim stiskam mora dobojevati vsak. Koliko je teh iztrpinčenih tihih mučencev, ki se jim ljudje s posebno naslado kruto posmehujejo! Njihovo plačilo pa je zadostno, če so le eno samo dušo rešili za Boga. — Jaz pojdem molit zanje. (*Odide.*)

Franc (*z vzdihom sede in prste zarije v lase*).

Ferona (*pride*): Tonček...

Franc: Ni ga tu.

Ferona: Kam je šel?

Franc: Rekel je, da molit.

Ferona: Tako težko se poslavlja.

Franc: Verjamem...

Ferona: Kako si rekel, Franc?

Franc: No, verjamem, da mu je težko slovo.

Ferona: Saj se bo vrnil, ko bo ozdravel.

Franc: Ne vem.

Ferona: Jezus, Franc, povej mi, kako je z njim! Ne vidim, pa nič ne vem. Nič ne pove, da bi mu bilo zelo hudo. Saj veš, kakšen je.

Franc: Hudo je, hudo... (*Da bi se temu razgovoru umaknil, odide.*)

Ferona (*za njim*): Franc... (*Tipa proti križu. Hrepeneče.*) O neskončno usmiljeni Bog, ti mi čuvaj dete, ki sem ga tebi namenila! Ozdravi mi ga in mi ga kmalu vrni! — Njegova mati sem!

Neža (*pritrese s čajem in z dvema skodelicama*): Čaj sem prinesla. — Kje so gospod?

Ferona: Moli, Neža, moli zanj!

Neža: Ali vi tudi kaj veste?

Ferona: Bolan je, hudo bolan!

Neža: Kristus, kako so ljudje hudobni! Kaj vse sčenčajo!

Ferona (*zaskrbljeno*): Kaj? Kaj?



Neža: Nekaj sem v vasi zvedela. Nisem hotela gospodu povedati, da bi se ne žalostili.

Ferona: Za božjo voljo, govori vendar!

Neža: Da ni Magda otroka vrgla v Trnovec.

Ferona: Kje je potem?

Neža: Da gospod ne grejo na zdravljenje, ampak... Kristus...

Ferona: Kaj vendar mrmraš?

Neža: Korenjak ni hotel dati sani, ker bi ga bojda bilo sram, da bi njegovi konji gospoda vozili.

Ferona: Jezus...

Neža: Pravijo, da so bili gospod oče Magdinemu otroku in da so ga oni vrgli zato v potok, da bi greh skrili. Da grejo v zapor...

Ferona (*zadeta. Materinsko zaskrbljeno*): Neža, govoriš resnico?

Neža: To sem zvedela. Bog ne daj, da bi verjela!

Ferona: Vidiš, Neža, on pa se tako težko poslavlja od Šentjurja. Ko bi vedel, kakšni so ljudje!

Neža: Tako dober gospod so...

Ferona: Nič mu ne povej tega, Neža, nič! — Pojdi ga klicat, naj gre čaj pit! In Francu reci! — Pa glej, da boš tiho!

Neža (*odhaja*): Prav nič ne bom omenila.

Ferona (*sede zaskrbljena in žalostna v naslanjač*).

Franc (*trdo pride in je molčeč*).

Ferona: Franc, si ti? — Čaja si nali!

Franc (*molče stori*).

Ferona: Franc, zakaj si tako čuden? — Jezus, ko bi ti vedel, kaj ljudje govorijo o Tončku, bi pozabil svojo žalost, ki ti je nismo mi zakrivili, in tolažil... Moj Bog, kako je meni...

Franc (*slutno jo pogleda*): Kaj ti je? —

Ferona: O Franc, ko bi vedel, v kakih skrbih sem zanj. — Kako me davi... — Ali nisi nič slišal, kaj v vasi govorijo? Da je Tonček dete vrgel v potok, da bi greh skrili... Ooo... (*Zajoče.*)

Franc (*spusti skodelico iz roke in ne da bi kaj rekel, trdo odhaja, da se umakne odgovoru*).

Ferona (*strastno*): Franc, Franc, ne, ne, kako moreš verjeti! Čuješ? Bodi mu dober...! — Kje je Tonček? — Tonček... (*Jokaje naglo odide na drugo stran.*)

Provizor (*pride, nalije si čaja n sreba*).

Franc (*za njim. Nekaj časa molči*): Kaj boš sedaj?

Provizor: Ura se počasi bliža.

Franc: Mati ve...

Provizor (*plane in strese Franca za ovratnik. Skoraj zakriči*): Vi, Franc? (*Grozničavo se mu zagleda v oči in sunkovito diha.*) Zakaj?



Franc (*ga odrine*): Nisem jaz povedal. — Nekje je zvedela ... Najbrž ji je Neža povedala.

Provizor (*zmučen sede k mizi*).

Franc: Reva slepa te ima tako rada, da tega ne verjame!

Provizor: O mati!

Lovro (*ves zasopel priteče*): Gospod provizor ... O hvala Bogu, še ste tu! — Kako me je gnalo ... — — Moj Bog, nikamor ne smete ...!

Provizor in Franc sta presenečena.

Provizor: Kaj je, gospod Kocen?

Franc (*odide*).

Provizor: Kaj vam je?

Lovro: Jaz sem vsega kriv! Vi ste nedolžni! — — Jaz, jaz ... O Bog, kako me peče vest!

Provizor: Ne razumem vas.

Lovro: Vi niste oče in vi niste otroka umorili. — Da so vas obdolžili, vse to sem zakrivil jaz ... Ooo ...

Provizor: Zakaj si to očitate?

Lovro: Jaz sem izpovedal, da mi je Magda priznala, da vas je rada imela in sem lagal ... Jaz sem zakrivil, da je Magda dete v Trnovec vrgla, da bi vas rešila. Jaz sem otroka našel v potoku in pokazal na vas. Jaz, jaz, moj Bog, vse jaz ...

Provizor: Lovro, kaj govorite?

Lovro: Da, da, resnica je ...

Provizor: Čudno govorite.

Lovro: Videl sem vas, kako voljno ste vzeli to strašno krivdo nase in že takrat me je zbolelo srce, da sem pobegnil iz te sobe. Potem me je preganjala vest kot senca; ponoči sem se v spanju premetaval. Danes pa sem videl, kako je Korenjak kričal nad Nežo in vas vpričo nje grdil in blatil in vest se mi je zbudila tako strašna, da je stopilo vse jasno predme ... Vse sem jaz zakrivil ... Zato sem pritekkel k vam ...

Provizor: Preveč si očitatel!

Lovro: Ne, ne ... Magdo sem imel rad, ona pa me ni marala. Tisti dan sem bil pri njej, ko je treščilo v Dolinarjevega Vančka. Odločno me je odbila. Morala je imeti nekoga neizmerno rada! — V jezi in zavisti sem jo obdolžil z vami. Ona pa je bila takrat že nosna ...

Provizor: Vam je povedala, koga ima rada?

Lovro: Ne! Opisala ga je, imena ni povedala, zato sem vas obdolžil. — Zdi se mi pa, da je imela rada Dolinarjevega Vančka ...

Provizor: Mislite?

Lovro: Ali je niste tisti čas našli nezavestne in od takrat ni več bila prisebna? Strašna misel, da boste zaradi moje obdolžitve morali biti vi oče njenemu detetu, jo je podrla in zajedla se ji je v omračeno



pamet misel, da se mora otroka znebiti, da vas reši... In to je storila; pripravil pa sem jo do tega jaz...

Provizor: Strašne stvari pripovedujete.

Lovro: Prepričan sem, da resnico.

Provizor: Kako boste to dokazali?

Lovro: Če ne bo mogoče najti dokaza, prevzamem očetovstvo jaz.

Provizor: Lovro, če vas Magda ni marala, ne morete!

Lovro: Če sem prej lagal v vašo škodo, bom lagal sedaj v vašo korist.

Provizor: Nihče vam ne bo sedaj verjel. Vsi dokazi govorijo proti meni in rekli bi, da sem vas pregovoril in podkupil.

Lovro: Toda vi ne smete nikamor oditi! Bolni ste!

Provizor: Lovro, jaz moram oditi, še danes.

Lovro: Ukradel bom Korenjaku konje in se odpeljal na sodnijo.

Provizor: To vam ne bo nič pomagalo. Sedaj je že vse prepozno. Ovadba proti meni je že na sodišču. Moram iti, ker sem toliko ozdravel.

Lovro: — Umrlí boste tam! (*Obupno bruhne.*) In jaz vas bom nosil vse življenje na vesti! Ne! — Nikamor ne pojdete! To me bo ubilo! — —

Provizor (*tolažeče*): Lovro, tega od vas nisem pričakoval. — Pomirite se! —

Lovro (*skesano in proseče*): Odpustite mi!

Provizor: Sem vam že odpustil — vsem...

Lovro: Hvala vam. Vsi bodo morali spoznati vašo nedolžnost, tudi sodnija.

Provizor: O Lovro, prijatelj, bolan sem še; prsi imam že skoraj prazne, a krepko bom stopil danes na to pot v zavesti, da bo za vami ves Šentjurij spoznal mojo nedolžnost, čeprav so me obsodili, in takrat bo moj počitek miren...

Ferona (*tiha kot je, pride, da je ne opazita. Pogovor med njima ji zbudi pozornost in obstane pri vratih*).

Lovro: Ne hodite!

Provizor: Moram, če ne, pridejo žandarji pome.

Ferona (*zakrili z rokami po zraku, kot bi hotela k sinu zleteti, pa nima moči, da bi dala glas iz sebe. Bolj zastoka, kot pokliče*):  
Tonček...

Provizor (*se zdrzne in skoči k materi ter jo prime*): Mati...

Ferona: Kaj sem slišala...? Kaj sem slišala...? — Ti kriv...?  
— — Ooo... (*Skoraj sesede se. Provizor jo hitro spravi do naslanjača.*)

Lovro: Mati, jaz sem kriv.

Provizor: Idite, idite, gospod Kocen!

Lovro (*s sklonjeno glavo odide*).



Ferona (*lovi sapo*): Tako... Tako... Na zdravljenje pojdeš...?  
— Lagal si mi. Lagal si svoji materi... Si kriv...?

Provizor: Mati, nisem

Ferona: Povej mi resnico!

Provizor: Mati, hotel sem vam zatajiti to obdolžitev, ker vas imam rad. Vedel sem, da bi huje trpeli kot jaz.

Ferona: In sedaj pojdeš — na tako pot...?

Provizor: Obdolžili so me, ker bi se me radi znebili.

Ferona: Nisi bil dober duhovnik, če te ne trpijo. — Vsaj name bi bil gledal...

Provizor: Mati...

Ferona: In mene si hotel spraviti k dekanu, da ne bi slišala, kako si ljudje šepčejo o moji sramoti, ki je nisem kriva... S prezirom bi me gledali ljudje, a jaz jih ne bi videla, in smejali bi se moji neumnosti...

Provizor: Ne, mati! — Vaš sin sem...

Ferona: Lahko me imaš za norca, ker sem slepa. S tem ničvrednim lónarjem si torej imel pajdášstvo?

Provizor: Ni res, mati! — Oskrbnik me je prvi obdolžil in sedaj me je prišel prosit odpušcanja.

Ferona: Zakaj potem ne ostaneš?

Provizor: Iti moram, ker nimam dokaza za sodnijo, da je kdo drug kriv. — In če me bodo obsodili, me bodo obsodili po krivici, mati... Bog je priča, da nisem kriv!

Ferona: Slutila sem nekaj strašnega, ker nisi z menoj nič več govoril, kot se spodobi govoriti otroku z materjo. — Zakaj si mi tajil?

Provizor: Smilili ste se mi...

Ferona: Ni res! — Prikriti si mi hotel...

Provizor: Mati, ko bi mi mogli pogledati v oči, bi razumeli mojo dušo.

Ferona (*se dvigne, gre z roko čez oči, kot bi hotela pregnati morečo meglo, zastoka in odhaja*): Ah moj Bog, to sem si pripravila...

Provizor: Mati, naj ne odidem brez vašega blagoslova!

Ferona (*obstane in premisli*): Pridi po njega, ko boš dokazal, da nisi kriv! (*Odide.*)

Provizor (*stopi za njo*): Mati... Mati... Mati... (*Zmučen se zruši na kolena in silovito zakašlja, dokler v ihtenju ne onemi.*)

Zunaj v stolpu bije ura tri.

Provizor (*pobira se s tal, zmučen se oprijema pohištva, dokler ne pade v naslanjač in se onemogel zagleda predse*): Končano... Vse končano... Ura je prišla... Mati... Mati... (*Ozre se na križ, stopi proti njemu in ga roti.*) O Bog... O Bog... Stori sedaj z menoj po



svoji volji! — Ti veš, da sem nedolžen, razlij torej tem več Svojega blagoslova na delo mojih bratov, da bo njih setev obrodila toliko več, kolikor je moje uničene! — (*Poišče plašč in klobuk. Ogrne se in pokrije.*)

Franc in Tjaš prideta in obstaneta pri vratih.

Provizor (*skrbno*): Le vse lepo uredite, vse! — Magdino sobo izpraznita; materi še pustita nocoj ležišče! — Da bo novi gospod jutri našel vse pripravljeno... (*Nudi Francu roko.*) Zbogom, stric Franc.

Franc (*mu ne da roke. Stopi mimo njega in strmi predse*).

Provizor (*odano umakne desnico in jo ponudi Tjašu*): Tjaš, zbogom.

Tjaš (*strastno pograbi provizorjevo roko in jo poljubi*).

Provizor (*stisne Tjaševo glavo k sebi*): Zbogom, Tjaš.

Tjaš: Ko boste prišli do naše kočice, idite, gospod provizor, za hramom, da vas otroci ne bodo videli... Bosi bi leteli za vami...

Provizor (*odhaja. Obstane*): Franc, mater pozdravite in pazite nanjo! — Zbogom, Šentjurij! (*Odide. Odzunaj odmeva njegov silen kašelj.*)

Tjaš (*skrije obraz v dlani*).

Pavza.

Zunaj tuli burja.

Tjaš (*gleda preko dlani skozi okno*): Še vedno kašlja. — — Glej, kako ga burja maje...! — Sesedel se bo... Sedaj gre za našo hišo... — — Kako hiti...

Franc (*razdraženo*): Kaj trmiš zdaj? — Pojdi pospravljat Magdino sobo, če te je naprosil! Jaz se je ne dotaknem...

Tjaš (*nerodno si z roko obriše solzo in gre*).

Franc (*sede k mizi in si podpre glavo*).

Naslednja scena je vsa prepletena s pavzami, kakor da bi prinašali valovi Feroni občutja v srce.

Ferona (*kot bi jo veter prinesel*): Tonček... Tonček...

Franc: Odšel je...

Ferona (*grabi za naslanjačem, pa ga zgreši in pade na kolena poleg njega. Nasloni glavo nanj in joče*): Kakšna je njegova pot za voljo mene? — — Pa on ne more biti kriv!

Franc (*jo dvigne v naslanjač*).

Ferona: Kajne, Franc, da si se zato jezil nanj?

Franc: Kajpak, če je kriv, mi je on hčer ubil...

Ferona: Vidiš, jaz sem se tudi jezila. Kako mi je bilo! — Sedaj vidim, da sem mu krivico storila.

Tjaš (*prinese posteljnino*): Kam bi to dal?

Franc: V prikletu zloži na mizo!

Tjaš (*odnese*).



Ferona: Kako strašna mora biti njegova pot! — Jezus, pa sem mu mati! — — Franc, ti sedaj tudi vidiš, da si mu bil krivičen in se ne jeziš več...?

Franc: Ne vem...

Ferona: Ti si se lepo poslovil od njega, jaz pa se še poslovila nisem... Ooo...

Tjaš (*gre trdo čez oder*).

Burja zatuli.

Ferona: Joj... čuj, kako krivec tuli, on pa sam... (*Plane.*) Franc, idi za njim! — Zadušil se bo v snegu!

Franc (*jo potisne nazaj v naslanjač*): Ni otrok!

Tjaš (*nese čez oder slamnjačo*).

Ferona: Bolan je... Nisi nikdar čul, kako je kašljaj...? Jetičen je... Umrl bo tam!

Franc (*živčno*): Ne skéči kot koklja!

Tjaš (*naglo pride s pismom v roki*): Franc! — Franc! — Slamo sem stresel iz slamnjače in v nji sem našel to pismo. Preberi!

Franc (*čemerno izpuli Tjašu pismo in ga razgrne. Ker že slabo vidi, ga drži daleč od sebe in bere. V začetku presenečen, živčne geste, potem znova strastno zapiči oči v pismo*).

Tjaš (*ga z zanimanjem opazuje*).

Franc (*prime se za čelo*): Moj Bog... (*Mrzlično zavpije.*) Tonček ni... on ni kriv...! — Tjaš, teci h Korenjaku, naj gre s konji za njim! — Povej ljudem, da Tonček ni kriv!

Tjaš (*čez drn in strn zdrvi ven*).

Ferona (*nemirno*): Franc, kaj imaš? — Preberi mi!

Franc (*roke se mu tresejo in v pretrganih stavkih bere*): Ne žalosti se, ljuba Magda, zaradi otroka! — Dete, ki ga nosiš, naju druží, dokler naju gospod provizor ne zveže pred oltarjem sv. Jurija za večne čase. In to bo čez dva meseca. Do takrat pa ne sme nihče zvedeti, da bo presenečenje tem večje! — Tvoj zvesti Vanček. — — —

Ferona (*plane*): Jezus! — Teci za njim! Teci za njim!

Franc: Tjaš je tekel... Jaz ostanem pri tebi.

Ferona: Kateri Vanček je to?

Franc: Dolinarjev.

Ferona: Njega je ubilo...

Franc: Saj... — O Bog, rada sta se imela z Magdico. Potem ji ga je strela ubila in jo je vrglo! — Ubogo dete! Vedela je, da ji ne bo obstanka... Bog se je je usmilil in ji vzal zdravje in razsodnost, da je lahko šla z detetom k svojemu Vančku...

Ferona: Tonček pa je po krivici trpel! — Še jaz sem ga ranila...Ooo...



Franc: In sedaj so vsi trije skupaj. — Bog jima je odpustil greh — zavoljo ljubezni... Magda je svojo pokoro opravila. — Lepo jima je sedaj, kaj praviš, Ferona?

Ferona (*gre proti križu in pade s kolena na klečalo*): O Oče nebeški, zahvaljen! — Moj sin je bil dober duhovnik! — Poplašaj mu krivično trpljenje! — Meni pa odpusti, da mu nisem bila v trenutkih največjega trpljenja dobra mati...!

Franc: Ferona, Bog ga bo poplašal, nam pa ga bo vrnil, da nam bo zavoljo našega kesanja odpustil, saj je tako zlata duša...

Ferona: Kako mu je sedaj zunaj v snegu samemu, od vseh izgnanemu, če ga še niso dohiteli! —

Korenjak (*ves vznemirjen prihiti*).

Franc (*kot brez razsodnosti plane k njemu*): Kje ga imate?

Korenjak: Lovro in Tjaš sta s sanmi šla za njim...

Ferona (*se mu hvaležno bliža*): Sani ste dali, gospod Korenjak? — O kako ste dobri! — Bog vam plačaj!

Korenjak (*mučno mu je, vendar je dostojanstven*): Franc, kakšno pismo imaš? — Tjaš v sili ni nič povedal.

Franc (*mu da*): Berite!

Korenjak (*hlastno bere. Skesano*): Torej je bil Dolinarjev! In kaj sem jaz storil gospodu provizorju? (*Se kam sesede.*) Ah ja... Sedaj začenjам spoznavati, kako nerazumljiva so pota božja, pa so vendar nujna... Po strašnih ovinkih in preizkušnjah nas vodijo, dokler se ne spoznamo drug drugega. In koliko mora človek prej doživeti, da to zajame! — Gospodu provizorju pa je bilo to vse tako preprosto in jasno in vdano je šel kot jagnje v klavnico. — — Sedaj vidim, kako res velika in svetniška duša je in koliko sem v svoji plitkosti grešil proti njemu! — Ah...

Ferona: Tako lepo govorite, gospod župan!

Korenjak: Srečna Ferona! — (*Po pomisleku.*) Glejte, izgnali smo ga kot grešnika, čakamo pa ga kot svetnika...

Čuje se silovito čivkanje kraguljčkov.

Franc (*skoči k oknu*): Tu so! (*Zdrvi ven.*)

Korenjak (*strastno*): Ferona, prosi zame pri gospodu, da mi odpusti, kar sem mu žalega storil, in ostal ti bom do konca dni hvaležen!

Ferona: Sani ste mu poslali. — Hvaležen vam bo.

Franc, Lovro in Tjaš na pol privlečejo provizorja in ga položijo v naslanjač.

Korenjak (*grozotno osupne*): Moj Bog...

Ferona (*hlastno tipa za provizorjem*): Tonček... Tonček... (*Ga otipa in se prestraši.*) Marija... Kaj je z njim? (*S sunkovitimi topimi pogledi išče odgovora pri okoli stoječih.*)



Lovro: Mati, ne skrbite, izmučen je gospod!

Ferona: Za Boga, hitro ga odnesite v posteljo!

Lovro: Ne smemo z njim takoj na toplo!

Ferona (*z materinsko skrbjo ga neguje*).

Franc: Kje sta ga dobila?

Lovro: Pri Novákovem križu. (*Drgne provizorju roke.*)

Tjaš (*ginjen*): Podila sva konje, kolikor so imeli moči. Zagledala sva jih, kako so molili pri Novákovem križu, tam, odkoder je poslednjič moči videti Šentjurij, ko se spustiš v drugo stran v grabo. Videla sva jih, kako so se dvignili in se s hitrimi koraki opotekli za breg. — Pognala sva konje še huje in došla sva jih, ko so se sesedli na pot in kašljali, po njih pa je snežilo... — Skočiva k njim, dvigneva jih in jim poveva. Ozrli so se proti nebu, se nasmehnili in vzdihnili: »Hvala Ti, neskončni Bog!« — Potem so omedleli in pestoval sem jih do župnišča kot dete, Lovro pa je podil konje...

Provizor (*se počasi prebuja in ogleduje okoli sebe*): Tu sem spet...? Pri Šentjurju...? — Mati, pri vas...

Ferona (*blažena*): Pri meni si, ubogo dete!

Korenjak (*neka notranja sila ga skoraj neusmiljeno sune k provizorju*): Gospod provizor, tudi jaz sem tu... Če morete, odpustite! — Tu boste ostali, pri nas, in že zdaj vas prosim, da naju boste z Lojzo poročili!

Provizor (*nasmešek sreče mu zaigra okoli ust*): O Bog, zahvaljen; moje trpljenje ni bilo zastonj! — Tu ostanem, da, gospod Korenjak; pri vas... Večno... Pokopali me boste za cerkvijo svetega Jurija...

Ferona (*zaskrbljeno*): Tonček, ti je slabo? — — Kaj bi mu naredili?

Provizor (*težko diha*): Nič... — Nič mi ni; srečen sem... Samo zmučen sem... Pustite me, da si odpočijem! — — Pustite naju z materjo sama! — — Hvala vam, gospod Korenjak, in Lovro in Tjaš... Hvala, Franc...! — Pustite me sedaj!

Vsi štirje možje počasi odhajajo.

Provizor: Gospod župan, bogati ste... Mi boste pomagali skrbeti za mater...?

Ferona (*jokaje pade na kolena k provizorju*): Tonček!

Korenjak: Bom, gospod provizor...

Provizor: Hvala vam! Idite sedaj!

Možje odidejo.

Pavza.

Kraguljčki.

Provizor (*boža materino glavo*): Mati, sedaj sva spet sama in lepo nama je...



Ferona: O Tonček, kako mi je! — Sedaj si zopet pri meni... — Kako mi je bilo, ko si sam in zapuščen odšel... In jaz se nisem poslovila... (*Nasloni glavo na njegove prsi ni solze sreče si krčijo pot čez ovelo lice.*)

Provizor: Sedaj je zopet vse dobro! — Kako je Bog dober! — Lepo nama je sedaj, mati, kot o novi maši... (*Sanja.*) Zvonovi so trjanci... Slavoloki so se svetili... In midva sva šla... — Belo krono sem imel na glavi... — — (*Strmi v nebo.*)

Ferona (*rahlo*): Tonček... Ti je slabo...?

Provizor: Ne... Saj bom ostal pri Šentjurju... Zdaj bom ostal pri vas, mati... (*Težko diha in gleda v nebo.*) Mati, jutri bo sveta noč... Pri jasicah bom prižgal lučko... lepo, svetlo lučko... (*Vzpne se in hlipne za zrakom, pa ga vsemočen kašelj podre nazaj v naslanjač.*)

Provizorjev kašelj se meša s pišem burje, ki zavija okoli oglov. Zavesa pada.

K o n e c.

## Paul Claudel | Velika noč

**Ž**e dolgo gledam skozi nezavešeno okno zvezdo, ki mi sveti v dalji. Ne spim. Saj noč med Veliko soboto in Veliko nedeljo ni zato, da bi spali!

V svetlem soju se vrste okrog mene gore in gozdovi pričakujoči. Polna luna počasi dviga svoj pobožni obraz po nebesnem pobočji.

Polna luna žari sredi večnosti, ne da en sam žarek bi vztrepetal. Presrečna noč, ki edina ve uro, ko Jezus je vstal!

Nič ne zadrži več tega zmagovalca: ne zid, ne vhod zaklenjen. Tako gre skozi vse čase, ne da bi bil ritem stoletij spremenjen.

Znane so nam le tiste stvari, ki so že med nami.

Sporočilo, da Gospod je vstal, nas vse v hipu predrami!

Čas je, da je tišina vseh dolgih stoletij pred Menoj že končno minila!

Čas je, da bo nestrpnost vpraševana zemlja odgovorila!

Zvezde si to, kar so videle, med seboj pripovedujejo razigrano!

Zemlja prekine svoj molk in začne govoriti o tem, kar ji je znano!

Ura je to še brezkrayne samote, kajti sonce še ne vzhaja!

In samo milijoni zvestih zvezd čuvajo grob, bedeči od tečaja do tečaja.

In naenkrat so se zvonovi v ogromnem grozdu zvonika v mesečino, zvonovi sredi noči, zvonovi kot samí razmajali v nočno tišino!